

relații financiar - valutare și comerciale internaționale

--- Ghidul lucrătorului de comerț exterior ---

EVALUAREA PREȚURILOR DE EXPORT

Prețurile practicate pe piața internațională se formează sub influența unui conglomerat de factori al cărui ax central îl reprezintă valoarea internațională a mărfii.

Valoarea internațională nu apare însă decât ca o rezultantă medie a numeroase acțiuni individuale de vânzare-cumpărare internațională, ca o necesitate care își croiește drumul printr-un număr foarte mare de manifestări (prețurile ca expresie bănească a valorii) aparent independente, mai mult sau mai puțin distanțate în raport cu acest nivel de referință. Tocmai datorită acestui fapt se afirmă că valoarea internațională a mărfurilor se manifestă ca o lege socială, lege a unor fenomene de masă, abaterile într-o parte sau alta compensându-se reciproc.

Într-un anumit moment conjunctural, prețul pieței internaționale pentru o marfă poate înregistra importante abateri de la „nivelul firesc” determinat de valoarea sa internațională. Mai mult, diversele segmente ale pieței internaționale pot prezenta la aceeași dată prețuri caracteristice diferite ca urmare a influenței unor factori, între care raportul dintre cerere și ofertă, gradul de concentrare a producției și ofertei internaționale etc. joacă un rol important.

Evaluarea corespunzătoare a prețului de export are o mare importanță în toate fazele tratării și derulării operațiilor de export. Începând cu formularea și lansarea ofertei, trecând prin negociere și contractare, mergând pînă la stabilirea rezultatelor economice este necesară o continuă raportare la prețurile internaționale cele mai probabile ale momentului conjunctural respectiv. Numai astfel se poate stabili o anumită strategie de marketing, o anumită elasticitate în procesul negocierii, care — în ultima instanță — promovează sau, dimpotrivă, împiedică realizarea exportului.

Aprecierea prețului cu care întreprinderea își oferă produsele spre export trebuie să se facă atît din punctul de vedere al efortului depus pentru producerea mărfii (reflected în prețul intern complet de export), cît și din punctul de vedere al valorificării momentului conjunctural al pieței internaționale (sintetizat de prețul specific sau prețul internațional). Dacă primul aspect este exprimat cu ajutorul indicatorilor de rentabilitate, al doilea presupune calcularea unor indici operativi de prețuri. Acești indici au structura și valoarea indicilor teritorialii, chiar dacă prețurile internaționale nu sînt practicate în mod obligatoriu de o anumită firmă concurentă, ci îmbracă forma unui nivel cu maximă frecvență în distribuția prețurilor practicabile pe un segment al pieței internaționale sau chiar pe întreaga piață internațională.

Dacă se are în vedere o singură marfă (j) care se exportă pe o anumită piață parteneră (indexată cu t), atunci

din simpla raportare la prețul internațional caracteristic (p_c) a prețului pe care îl putem realiza sau l-am realizat deja (p_r), se obține o mărime relativă de coordonare care arată poziția noastră față de ceea ce se practică pe scară largă pe piața respectivă. Notat cu (i_{tj}), indicii individual operativ de prețuri specific pieței „t” se obține astfel :

$$i_{tj} = \frac{p_r}{p_c}$$

În practica comercială acest raport se mai numește și „preț umbră” și are o largă utilizare în fundamentarea prețurilor precum și, după caz, a planului valoric al activității de comerț exterior atît la nivelul întreprinderii cît și pe ansamblul economiei naționale.

Studiu de caz

Prețul extern franco frontiera R.S. România obținut de la un partener din Franța pentru exportul de miere de albine polifloră în borcane de 1/2 kg a fost de 1950 \$/tonă (date ipotetice).

Dacă în perioada cercetată prețul intern complet de export pentru acest produs era de 33 mii lei/tonă, rezultă un curs de revenire brut al operațiunii de export de 16,92 lei/dolar,

$$C/R = \frac{33000 \text{ lei}}{1950\$ \text{ SUA}} = 16,92 \text{ lei/dolar SUA, } ^1$$

ceea ce înseamnă că fiecare dolar încasat din acest export de miere de albine a costat în condițiile economiei noastre naționale 16,92 lei. Rezultatul în sine nu arată dacă exportul de miere de albine pe piața franceză a fost rentabil sau nu. Întrucît rezultatul de mai sus este inferior cursului comercial al leului (18 lei/1 dolar) stabilit prin Decretul 90/1978 se poate aprecia că acest export este realizat în condiții avantajoase.

Care este însă poziția prețului obținut de exportator față de prețul caracteristic pieței parteneră ?

Un mare exportator de miere de albine pe piața vest-europeană este U.R.S.S., astfel că prețul practicat de orice țară din zonă la importul din U.R.S.S. poate fi considerat preț internațional caracteristic. Acceptînd că în perioada derulării contractului nostru, exportatorul sovietic a vîndut produsul similar la cca. 1900 \$/tonă, rezultă un indice operativ de prețuri :

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

$$I_{tj} = \frac{1950}{1900} \times 100 = 102,63\%$$

Cele 2,63%, respectiv cei 50\$/tonă obținuți în plus constituie măsura valorificării conjuncturii pieței în momentul încheierii contractului.

Abia după ce se combină concluzia obținută pe baza cursului de revenire brut (sau al unui alt criteriu de apreciere a rentabilității exportului din punctul de vedere al producătorului) cu caracterizarea dată de indicele operativ pe prețuri se poate afirma că exportul de miere de albine polifloră a fost oportun și s-a realizat în condiții de valorificare corespunzătoare a produsului.

Dacă marfa (j) se exportă pe mai multe piețe, caracterizate prin prețuri specifice diferite survine problema agregării informațiilor parțiale obținute prin indici operativi individuali. Caracterizarea de ansamblu este dată de indicele de grup care, în funcție de baza de date, se stabilește pe baza uneia din relațiile de calcul de mai jos, însumarea făcându-se după „t” (t=1, 2, ..., n).

$$I_j = \frac{\sum q_r p_r}{\sum q_r p_c} = \frac{\sum q_r p_r}{\sum \frac{1}{I_{tj}} \cdot q_r p_r}$$

Dacă obiectul contractului de export este format din mai multe mărfuri (j=1, 2, ..., m), se folosesc tot relațiile de calcul de mai sus, dar de astă dată există un singur partener „t”, deci indicele se notează cu I_t , iar însumarea se face după „j”.

Indicele de grup operativ de prețuri are valoarea unui indicator mediu ce caracterizează în raport cu prețul (prețurile) internațional(e) prețul practicat la totalitatea operațiunilor de export ale unei anumite mărfi (I_j) sau nivelul relativ al prețului la totalitatea exporturilor efectuate pe o anumită piață parteneră (I_t).

La nivelul economiei naționale se poate concepe un indice operativ de prețuri obținut prin agregarea „prețurilor umbră” specifice tuturor mărfurilor și tuturor relațiilor de export, care ar exprima gradul de valorificare a conjuncturii internaționale în contextul unei politici economice și comerciale determinate.

În relațiile de mai sus (q_r) reprezintă volumul fizic (cantitatea) exportat, iar ($q_r p_r$) — volumul valoric al mărfii vândute, respectiv contravaloarea încasată de exportator pentru fiecare partidă expedită. Este ușor de remarcat faptul că în cazul exportului numai un indice supraunitar este favorabil, în sensul că el arată un câștig relativ față de conjunctura pieței, marfa (mărfurile) fiind vândute la prețuri superioare celor caracteristice. Diferența între numărător și numitor arată cuantumul acestui câștig exprimat în valută.

$$\Delta = \sum q_r p_r - \sum q_r p_c \quad \text{sau}$$

$$\sum q_r p_r - \sum \frac{1}{I_{tj}} \cdot q_r p_r$$

Întrucât importul presupune plăți, numai un indice operativ de prețuri subunitar este avantajos; numai așa se realizează o economisire a mijloacelor de plată internațională.

Studiu de caz

În tabelul nr. 1 se prezintă exportul de ouă (date convenționale) realizat în trimestrul I al anului 1979 către țările din bazinul oriental al Mării Mediterane:

Tabelul nr. 1

Tara de destinație	Prețul franco frontiera BSR (\$/ladă ^{*)}	Cantitatea (mi lăci)	Contravaloarea încasată (mi dolari SUA)
A	22,7	20	454
B	23,0	17	391
C	23,4	35	819
D	23,8	25	595
TOTAL	-	97	2259

*) urual o ladă conține 360 de ouă

Apreciind că firme concurente, mari exportatoare de ouă în această zonă (de exemplu, din R. P. Bulgaria și R. P. Ungară) au realizat în aceeași perioadă exportul lor la cca. 23 dolari/ladă rezultă că pe ansamblu activitatea exportatorului român a reușit să valorifice bine piața. Indicele operativ de prețuri pentru întregul export de ouă este de 101,26% și sintetizează câștigul relativ ce s-a obținut prin încheierea unor contracte avantajoase, câștig a cărui mărime absolută este de 28 de mii dolari (2259—2231=28).

$$I_t = \frac{2259}{97 \cdot 22,66} = 1,0126$$

Observație: La același rezultat se poate ajunge calculând prețul mediu de export obținut în cursul trim. I 1979 pe baza relației:

$$\bar{P} = \frac{\sum q_r p_r}{\sum q_r} = \frac{2259}{97} \approx 23,29 \text{ dolari SUA/ladă}$$

Astfel, indicele operativ este

$$I_j = \frac{\bar{P}}{p_c} = \frac{23,29}{23} = 1,0126$$

Iar mărimea absolută a câștigului este dată de relația:

$$\Delta = q_r (\bar{P} - p_c) = 97 \cdot 0,29 \approx 28 \text{ mii dolari SUA}$$

Se poate imagina însă și o situație în care prețul caracteristic să difere de la o țară la alta. Dacă, de exemplu, în țara A prețul caracteristic este de 23 de dolari/ladă iar în celelalte țări concurența își vinde produsul cu 23,5 dolari/ladă, atunci indicele operativ de prețuri se calculează cel mai repede ca medie armonică ponderată a indicilor individuali :

Tabelul nr.2

Tara de destinație	Prețul caracteristic	Prețul obținut	$\frac{1}{t_j}$	Contravaloarea încasată (q_{jP})	$\frac{q_{jP}}{1_{t_j}}$
o	1	2	3=2:1	4	5
A	23,0	22,7	0,987	454	460
B	23,5	23,0	0,979	391	399
C	23,5	23,4	0,996	819	822
D	23,5	23,8	1,013	595	587
TOTAL	-	-	-	2259	2268

$$= \frac{2259}{97 \cdot 23} = \frac{2259}{2231} = 1,0126$$

De astă dată, concluzia este nefavorabilă exportatorului nostru : el a încasat în medie cu 0,4% (în mărime absolută

cu 9 mii de dolari) mai puțin decât putea obține dacă își valorifica produsul la prețurile caracteristice de pe piețele partenere.

Un context de împrejurări, a căror dezbateră nu constituie obiectul acestui articol, a readus în atenția practicii internaționale operațiunile comerciale în care exportul este condiționat într-un fel sau altul de import (sau invers). Alături de alte criterii de apreciere a oportunității unor asemenea operațiuni, trebuie să se aibă în vedere și indicele operativi de prețuri. Dat fiind caracterul special al operațiunii (export + import sau creanțe + obligații de plată) analiza se face global. Indicii individuali sau parțiali pot fi nefavorabili, dar rezultatul final poate fi avantajos ca urmare a unei abateri mai substanțiale a prețurilor partidei față de prețurile contrapartidei de mărfuri.

Chiar dacă partida de import se caracterizează prin prețuri în medie cu 8% mai mari față de prețurile practicate pe piața internațională în acel moment (I import = 1,08), dacă mărfurile livrate în contrapartidă la export se realizează la prețuri cu cel puțin 8% mai mari față de prețurile internaționale operațiunea specială de comerț exterior nu trebuie respinsă deoarece poate aduce o serie de avantaje, deși importul „decupat“ din context apare ca fiind nefavorabil. Rămâne de văzut dacă structura livrărilor, dacă modalitatea de echilibrare a livrărilor și eventualele condiții de plată sînt la fel de avantajoase ca raportul prețurilor relative.

Dr. Mihail KORKA

Drept și uzanțe internaționale

FINANȚAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL (IV)

Contracte speciale de finanțare

În numerele precedente ale Suplimentului am prezentat organismele financiare bancare specializate (I), băncile comerciale, operațiuni și tehnici proprii (II), modalități de finanțare, creditele bancare și finanțarea prin obligațiuni (III).

Continuăm să prezentăm, în acest număr, finanțarea comerțului internațional prin contracte speciale de finanțare : leasing, forfaiting, factoring.

FINANȚARE PRIN CONTRACTUL DE LEASING

Apariția leasing-ului — inițial în S.U.A. de unde s-a extins în Europa — ca modalitate de finanțare a investițiilor a fost determinată de modificarea structurii și valorii mașinilor și a utilajelor, precum și de uzura morală rapidă a acestora, fapte care impun un volum de investiții din ce în ce mai mare pentru extindere, raționalizare, și modernizare. Statisticile dovedesc că obiectul închirierii prin leasing îl formează, în special echipamentul electronic de calcul, aparatele și instrumentele de măsură, mijloacele de transport, mașinile-unelte, materialele pentru mecanica grea, mașinile agricole etc. De asemenea, în ultimul timp leasing-ul a cuprins și sectorul imobiliar avînd ca

obiect închirierea de clădiri cu destinație industrială sau comercială, clădiri administrative etc.

Leasing-ul se înfățișează ca o operațiune comercială, complexă, care se compune din mai multe raporturi juridice :

a) un contract de vânzare-cumpărare încheiat de organizația producătoare, ca vânzător, și organizația financiară care urmează să crediteze operațiunea proprie-zisă de leasing, ca cumpărător.

b) un contract de locațiune încheiat între organizația financiară, devenită proprietara bunului, și organizația utilizatoare ; acest contract mai conține : elementele unui contract de mandat care intervine între organizația finanțatoare ca mandantă, și organizația utilizatoare, prin care aceasta din urmă este investită să hotărască asupra caracteristicilor tehnico-economice

și prețul bunului ; o promisiune unilaterală de vânzare făcută de organizația finanțatoare către utilizator, care are astfel dreptul la pretențiune la înțetarea locațiunii și lichidarea prin vânzare a bunurilor.

Din cele expuse rezultă că la nașterea unei operațiuni complexe de leasing iau parte trei parteneri : 1) furnizorul de mașini-utilaje, care este vânzător în primul contract ; 2) finanțatorul, care este cumpărător în primul contract și locator în cel de al doilea ; 3) utilizatorul, care este locator în contractul propriu-zis de leasing. Evident, în cazul în care producătorul bunurilor este în același timp și finanțator, valorificîndu-și astfel propriile produse, partenerii se reduc la doi — 1) furnizor — finanțator și 2) utilizator —, iar operațiunea se perfectează numai în baza unui singur contract — contractul de leasing.

Caracterul de leasing nu constituie, însă, o simplă juxtapunere a acestor operații juridice, ci rezultatul contopirii lor într-un tot unitar în care operațiile juridice menționate, considerate individual, sînt într-o oarecare măsură, modificate. Astfel, caracterul de vânzare-cumpărare, deși se încheie între finanțator și producător, se perfectează pe baza clauzelor convenite între utilizator și producător, cu privire, în special, la caracteristicile tehnico-economice ale bunului și la preț. Competența tehnico-economică a utilizato-

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

rului, de care depinde rentabilitatea întregii operații, conferă acestuia poziția de figură centrală în contractul de leasing. O altă particularitate a contractului de vânzare-cumpărare din cadrul leasing-ului constă în faptul că obligația de garanție se naște în favoarea utilizatorului, care are astfel, acțiune directă împotriva furnizorului pentru viciile bunului. Această obligație de garanție a vânzătorului față de locator s-ar putea analiza ca o stipulație pentru altul, accesorie contractului de vânzare-cumpărare. Tot astfel, contractul de locație încheiat între finanțator și utilizator se particularizează prin aceea că este irevocabil. Durata locației și ratele chiriei sunt stabilite în funcție de perioada de amortizare a bunurilor. Riscurile pierderii bunului, chiar pentru caz fortuit sînt în sarcina utilizatorului.

Această locațiune specială îmbracă un caracter **intuitu personae** în înțelesul că finanțatorul, locator, nu se obligă decît în considerarea calităților organizației utilizatoare, locatară. Neexecutarea de către locator a obligațiilor decurgînd din operația de leasing conduce la unele consecințe care diferă de cele de drept comun și anume rezilierea contractului pentru neplata ratelor chiriei și posibilitatea vînzării bunului pe timpul duratei de valabilitate a locațiunii.

Raporturile de mandat dintre utilizator și finanțator, în virtutea cărora utilizatorul stabilește împreună cu vînzătorul clauzele contractului de vânzare-cumpărare, îndeplinește formalitățile administrative pe care le implică încheierea afacerii, se întregesc cu raporturi juridice în cadrul cărora mandatul acționează în nume propriu.

În fine, promisiunea de vânzare este unilaterală, emanînd numai din partea locatorului. Ea constă într-un pact de preferință, care nu are drept consecință transferul dreptului de proprietate asupra bunului, iar nerespectarea pactului de preferință de către promitent dă loc numai la daune-interese.

Așadar, din cele arătate se învederează că leasing-ul constituie un contract complex, original, a cărui esență economică și juridică se exprimă în formula locațiune-finanțare. Printre elementele caracteristice ale acestui contract se înscriu: perioada de locațiune mare, modul de determinare a prețului pentru chirie, precum și obligațiile și drepturile părților. Cu privire la prețul locației se pleacă de la realitatea că în condițiile actuale de evoluție a științei și tehnicii, uzura morală a mașinilor este foarte rapidă; ca urmare, societățile de leasing împart, în vederea închirierii, viața tehnică a mașinilor (adică timpul în care o mașină, este menținută în stare de funcțiune prin întreținere și reparații) în două perioade: o perioadă primară, egală cu viața economică a mașinii (in-

tervalul de timp în care se apreciază că mașini nu riscă să sufere o uzură morală) și o perioadă secundară, echivalentă cu intervalul de timp care durează de la terminarea vieții economice pînă la sfîrșitul vieții tehnice a mașinii.

Perioada primară corespunde, în unele cazuri, cu perioada de amortizare fiscală, adică cu intervalul de timp, fixat de legile fiscale, în care industriașii pot prevedea la capitolul „cheltuieli“ o cotă de amortizare neimpozabilă. În timpul acestei perioade, ca regulă generală, contractul de leasing nu poate fi denunțat în vederea rezilierii; în schimb, în decursul perioadei secundare contractul poate fi reziliat oricînd, cu un preaviz conform cu prevederile contractuale.

La stabilirea nivelului și a modalității de plată a chiriei se au în vedere o serie de elemente. Astfel, în costul chiriei intră cotele de amortizare a utilajului, cheltuielile de gestiune, beneficiul societății, prima de asigurare contra riscului de insolabilitate a chiriașului, cheltuielile de asigurare. Chiar pentru perioada primară se plătește săptămînal, lunar, trimestrial sau anual în funcție de termenul contractual; chiria pentru perioada secundară, de obicei foarte scurtă, este fixată la o sumă nominală plătită anual. Societățile de leasing urmăresc să recupereze contravaloarea obiectului închiriat înainte de scurgerea termenului de valabilitate al contractului, ceea ce provoacă o tendință de majorare a nivelului chiriilor.

Fîind proprietarul mașinilor sau al utilajelor, societatea de leasing are dreptul să inspecteze periodic starea utilajului închiriat și modul de exploatare și să rezilieze contractul înainte de termen, dacă beneficiarul n-a îndeplinit obligațiile contractuale ce-i revin, fapt care atrage după sine înapoierea utilajului închiriat, precum și plata chiriei în continuare și a unor eventuale daune.

Evident, ca în orice contract, revin și importante obligații furnizorului de leasing, printre care enumerăm: să livreze beneficiarului utilaje în bună stare de funcționare; să participe la instruirea personalului destinat exploatării utilajului închiriat; să efectueze reparația defecțiunilor care nu sînt rezultatul nerespectării instrucțiunilor de exploatare; să asigure piesele de schimb necesare reparației sau să achite contravaloarea lor, în caz că au fost procurate de beneficiar.

Prin esența sa, contractul de leasing conservă dreptul de proprietate asupra bunurilor, utilizatorul neavînd decît un drept de folosință. De aici o serie de obligații ce revin acestuia, printre care menționăm: obligația să

exploateze mașinile și utilajele închiriate conform instrucțiunilor tehnice; să se îngrijească de instruirea personalului destinat exploatării mașinilor închiriate; să nu aducă nici un fel de schimbări în construcția utilajului fără acordul societății de leasing; să asigure utilajele închiriate în folosul societății de leasing; să păstreze în condiții corespunzătoare utilajele închiriate pe toată durata contractului, chiar și pe perioada cînd nu se află în exploatare.

Subliniem faptul că în unele contracte se întîlnesc și clauze speciale, prin care societatea de leasing se obligă să schimbe utilajele avariate, cu condiția ca beneficiarul să fi respectat instrucțiunile de folosire sau să ferească pe utilizator de riscul uzurii morale, prin înlocuirea utilajului învechit cu altul corespunzător progresului tehnic înregistrat în ramura respectivă, bineînțeles, în schimbul unei chirie majorate.

Specific contractului de leasing, spre deosebire de alte forme de închiriere, este faptul că la expirarea lui, beneficiarul dispune de așa-numită **triplă opțiune**, rezultată din dreptul de pretențiune stipulat în cuprinsul lui; el poate alege între una din următoarele variante: restituirea utilajului; prelungirea contractului pentru o nouă perioadă (plătind o chirie mai scăzută); cumpărarea utilajului la valoarea reziduală, stabilită de comun acord în contractul inițial, sau prin clauze adiționale.

O altă formă de finanțare pe termen lung a unei organizații industriale o constituie contractul de lease-back; acest gen de contract se deosebește de cel de leasing clasic, de care ne-am ocupat mai sus, prin aceea că nu mai apare furnizorul de utilaje; în primul contract de vânzare-cumpărare, vînzător este locatorul din cel de al doilea contract. Deci, afacerea se încheie între două persoane: vînzătorul fabricii, a uzinei, liniei tehnologice etc., care transferă proprietatea acestora către cumpărător — organizația financiară, care le închiriază fostului proprietar, devenit locatar.

Rolul economic al unor astfel de operațiuni constă în posibilitatea acordată întreprinzătorului, devenit utilizator (locatar) de a-și procura în mod convenabil mijloace financiare prin transformarea investițiilor în lichidități necesare producției, fără să piardă folosința echipamentului din dotare.

O ultimă precizare se impune. Contractul de leasing nu se identifică cu contractul de **renting** și nici cu cel de **time-sharing**.

În cazul operațiunilor de **renting**, firma care închiriază dispune de un parc de mașini, iar termenul de închiriere este mai scurt (de la cîteva zile sau luni, pînă la 3 ani). Pe tot timpul

dintre două închirieri, bunurile sînt ținute în stoc sau pot fi folosite pentru nevoile de producție ale întreprinderii proprietare. Obiectul renting-ului îl formează în special, mijloacele de transport: autovehicule, vagoane, semi-remorci, cisterne, dar și alte produse, de la construcții mobile pînă la aparatură de înaltă tehnicitate. Amortizarea completă a mașinilor se produce în urma unor închirieri succesive. Viața economică a mașinilor și utilajelor depășește cu mult durata contractului, așa încît riscul învechirii este suportat de către proprietar. Prin contractul de renting se prevede obligația întreținerii mașinilor în stare de exploatare normală, a furnizării de indicații privind utilizarea cît mai eficace a bunurilor închiriate cu ajutorul personalului tehnic-ingineresc de care dispune societatea furnizoare.

Leasing-ul trebuie deosebit și de contractul de **time-sharing**, care a apărut din mai multe considerente economice, cum ar fi costul ridicat al unor utilaje (ca de pildă, mașinile electronice de calcul), precum și uzura morală extrem de rapidă a acestora. Ca urmare, pentru intensificarea utilizării calculatoarelor electronice și a altor utilaje, s-a introdus sistemul închirierii lor pe timp partajați simultan de către mai multe întreprinderi.

FINANȚAREA PRIN OPERAȚIUNI DE FORFAITING

Finanțarea prin negocierea titlurilor de credit și, în special, a cambiiilor și a biletelor la ordin cunoaște o largă răspîndire; firmele comerciale, industriale, etc. care prezintă băncilor spre scontare cambii sînt creditate de către instituțiile bancare respective. Creditul de scont ce se acordă acestor firme are o valoare egală cu cea a cambiiilor, din care se scade taxa scontului (calculată asupra valorii nominale a cambiiilor în funcție de perioada aferentă intervalului de timp de la scontare și pînă la scadența lor).

Acordarea creditului de scont este realizată de băncile comerciale, în funcție de particularitățile pieței naționale de credit. De exemplu, în R. F. Germania se scontează cambii cu respectarea condițiilor: să rezulte din cadrul unei tranzacții aferente comerțului exterior vest-german; cambiiile trebuie să fie exprimate în D.M. sau în dolari S.U.A. și locul plății acestora trebuie să fie în R. F. Germania, respectiv în S.U.A.; în cazul cambiiilor, trăgătorul și trasul, iar în cazul biletelor la ordin emitentul și beneficiarul trebuie să aibă domiciliul în țările țării (excepție de la această regulă o constituie situația în care una din aceste persoane este o bancă comercială din R. F. Germania).

Creditul de scont permite finanțarea în mod curent a acelor firme care prezintă cambii la scontare rezultate din tranzacții comerciale externe. Prin acordarea lui, o bancă comercială facilitează firma respectivă să-și procu-

re disponibilități monetare, ceea ce echivalează cu operațiuni curente de trezorerie. Băncile comerciale își refîntregesc lichiditățile lor prin rescontarea cambiiilor la banca centrală.

Cu alte cuvinte, această formă de finanțare se reduce la două operațiuni distincte:

— **scontarea**, care este operațiunea prin care beneficiarul transmite o cambie către o terță persoană, de regulă o bancă, în vederea încasării contravalorii ei înainte de scadență; beneficiarul cambiei încasează pe această cale suma înscrisă pe titlu, diminuată cu taxa scontului, precum și cu comisionul perceput de bancă pentru acoperirea diverselor riscuri generate de asemenea operațiuni;

— **rescontarea**, care este o operațiune prin care o cambie deținută de o bancă comercială în urma scontării ei, o transmite unei bănci centrale în schimbul unei taxe de rescont, sau taxă oficială a scontului, care, de regulă, se stabilește în funcție de cerințele politicii economice ale statului respectiv.

Formula clasică a mobilizării creditelor pe calea scontului prezintă pentru exportatorii deținători de titluri de credite sub forma cambiiilor, inconveniente în realizarea operativă a unor asemenea operațiuni. Ca urmare, pe calea unor tehnici financiar-bancare moderne s-a urmărit înlăturarea acestor inconveniente — tergiversarea operațiunilor de scontare pentru diverse verificări, menținerea căii de regres împotriva girantului etc. — realizîndu-se o formă nouă de transmitere a titlurilor de credit care au ca geneză operații de export-import, cunoscute sub denumirea de **forfaiting**; pentru efectuarea unor asemenea operațiuni au fost înființate instituții financiare specializate, așa cum este: „Finanz A. G. Zürich”, instituție afiliată „Creditului elvețian”. De regulă, la operațiunile de forfaitare recurs vinzătorii pe credit din contractele comerciale internaționale, în vederea încasării înainte de scadență a contravalorii mărfurilor exportate. Evident, suma încasată pentru titlurile de credit vindute unor instituții financiar-bancare specializate în operațiuni de forfaitare este mai mică decît în cazul unor scontări obișnuite făcute pentru mobilizarea clasică a creditului la export și se stabilește în funcție de durata creditului (în cazul cambiiilor la termen), de moneda în care sînt exprimate cambiiile, de bonitatea debitorului și a țării acestuia, de măsura în care cambia este sau nu analizată sau garantată, de bonitatea avalistului, garantului etc.

Forfetarea, facilitînd exportatorilor pe credit garanți cu cambii acceptate de cumpărător (sau creanțe certe sub altă formă) transformarea unor asemenea vânzări pe credit în vânzări cash, prezintă certe avantaje, printre care: — îmbunătățirea balanței proprii de plăți, respectiv îmbunătățirea lichidității patrimoniale;

— evitarea pierderilor care ar putea să apară din schimburile ratei dobînzii, deprecierea valutei etc.

Dezavantajul principal al forfaitării rezidă din costul relativ ridicat al acestei forme de finanțare, ca urmare a asumării riscurilor de către instituția de forfaiting.

Pentru promovarea operațiunilor de forfaitare, instituțiile financiare acordă exporturilor diverse facilități ca de exemplu, înlăturarea dreptului de recurs împotriva lor, prin completarea amdosămii cu formula „fără recurs” (în engleză „without recourse”, în franceză „sans recours”, în germană „ohne Regress” sau „ohne Obligo”, în italiană „senza ricorso”); în aceste condiții, exportatorul este ținut responsabil numai pentru vicile mărfurilor livrate și pentru constituirea corectă a titlului, toate celelalte riscuri revenind forfaitatorului.

La forfaitarea cambiiilor internaționale se utilizează clauza efectivă: potrivit acestei clauze, asemenea cambii pentru a putea fi forfetate este necesar ca cumpărătorul să fi preluat efectiv mărfurile livrate, confirmînd calitatea lor și obligația fermă de plată.

Operațiunile de forfaitare sînt supuse unor reguli cu privire la asigurarea împotriva riscurilor, care potrivit practicii internaționale, pot fi astfel rezumate:

— asigurarea împotriva riscului debitorului: debitorul trebuie să fie de prim rang; în orice caz, datoria trebuie să fie acoperită de un avalist sau de o bancă garantată din țara debitorului;

— asigurarea împotriva riscului transferului: acestea se află în grija forfaitatorului; este de datoria lui să determine dacă țara debitorului va fi în stare să-și îndeplinească angajamentele viitoare și să aibă valorile de schimb necesare la dispoziția sa;

— asigurarea împotriva riscului valutei: multe instituții financiare achiziționează titluri de credit numai în valutele care le permit să aibă posibilitatea de refinanțare; ca urmare, se preferă în principal ca valuta să fie exprimată în dolari S.U.A., marca vest-germană și francul elvețian etc.

Cheltuielile de forfaitare, așa cum am arătat mai sus, sînt influențate de o serie de factori printre care: riscul debitorului, riscul transferului din țara debitorului, dobînda pieței valutare, diverse comisioane. Astfel, dacă pe o anumită piață valutară dobînda este de 7½—8%, cheltuielile de forfaitare pot ajunge la 9½—10%.

FINANȚAREA PRIN CONTRACT DE FACTORING

Pe plan internațional, pentru accelerarea operațiunilor de finanțare a producției materiale au luat o deosebită extindere operațiunile de vânzare prin negocierea creanțelor garantate (factoring) care au la bază un contract comercial prin care o parte denumită factor își asumă obligația ca în baza

unui comision să realizeze creanțele, sub formă de facturi, pe care cealaltă parte, denumită aderent se obligă să i le transmită. contra plată, prin subrogarea factorului în toate drepturile pe care le are asupra debitorilor (cumpărători ai mărfurilor livrate); în practica și literatura franceză acest gen de operațiuni poartă și denumirea de „affacturage”.

Mecanismul de aplicare a operațiunilor de factoring poate fi astfel sintetizat:

— aderentul, care este un producător de mărfuri sau furnizor de servicii, în baza contractului încheiat cu factorul, îi remite acestuia facturile, (sau copii legalizate) cu mențiunea că au fost cedate și că plata lor urmează să se facă către factor;

— în același timp, subrogarea factorului în drepturile aderentului trebuie să fie notificată debitorului (cumpărătorului, importatorului extern, beneficiarului serviciilor etc.), pentru ca acesta să facă plata numai către factor; de regulă, această notificare se face chiar pe factura comercială, printr-o formulă adecvată, din care nu trebuie să lipsească cuvântul „subrogare”;

— în funcție de natura factoringului adoptat, factorul plătește aderentului valoarea nominală a facturilor, mai puțin comisionul său: a) imediat, deci înainte de scadența lor, dacă contractul de factoring este încheiat potrivit formei tradiționale (old line factoring); b) la data scadenței, dacă contractul a fost încheiat sub această formă (maturity factoring);

— în practică, se utilizează sistemul ca factorul să plătească imediat numai într-o anumită proporție valoarea facturilor (de exemplu — 90%). urmînd ca diferența să fie regularizată după realizarea creanței; diferența de 10% din exemplul dat constituie deci un fond de rezervă, respectiv proviziune destinată să acopere eventualele riscuri care cad în sarcina aderentului (marfa

a fost refuzată pentru motive de calitate, pentru lipsuri cantitative etc.).

Operațiunile de factoring se mai caracterizează și prin faptul că pe lângă accelerarea creditării, aderentului — fiind un eficient instrument de finanțare pe termen scurt — factorul îi furnizează acestuia o gamă de servicii.

Prin contractul de factoring se stabilesc în mod detaliat drepturile și obligațiile părților, care poartă amprenta caracteristicii fundamentale ale acestui tip de contract comercial — subrogarea factorului în drepturile de creanță ale aderentului, rezultate din vânzările efectuate către clienții săi. Așa fiind, factorul preia pe seama sa de la aderent: sarcina de a încasa creanțele, devenind beneficiarul acestora față de clienții aderentului; riscurile financiare care derivă din relațiile comerciale ale aderentului cu clienții săi; culegerea de informații la zi privind posibilitățile de plată ale clienților aderentului și determinarea pentru fiecare client a plafonului de credit pe care îl comunică aderentului, garantînd creanțele, în limita acestui plafon; totodată, factorul:

— plătește aderentului contravaloarea facturilor acceptate spre încasare, chiar în momentul primirii facturilor și a borderoului recapitulativ. Prin aceasta capătă funcția de **creditor-finanțator** al aderentului;

— urmărește încasările facturilor, ținînd evidențele necesare pe clienți, deschizînd un cont și pentru aderent pe care îl creditează cu toate creanțele primite spre încasare și îl debitează cu contravaloarea creanțelor încasate și a celor returnate aderentului;

— periodic pune la dispoziția aderentului situația contabilă a clienților acestuia;

— în caz că nu reușește să încaseze o factură, deschide o acțiune împotriva clientului respectiv, prevenind pe aderent asupra considerentelor comer-

cială ce au determinat neîncasarea facturii.

Aderentul își menține prin contract responsabilitatea pentru operațiunile în afara garanției apărute ca urmare a depășirii plafonului clientului, cît și pentru alți clienți decît cei stabiliți în contractul de factoring, pentru care însă factorul a acceptat încasarea facturilor; de asemenea, îi revine responsabilitatea și în cazurile reclamațiilor privind aspecte tehnice sau comerciale ale loturilor de marfă livrate; în același timp, el are dreptul:

— să încaseze de la factor contravaloarea facturilor acceptate de acesta spre încasare chiar din momentul în care a remis factorului, facturile și borderoul recapitulativ, mai puțin valoarea comisionului datorat factorului, și a dobînzii aferente sumei cu care va fi creditat de factor;

— la scăzînt la dobînda plătită factorului atunci cînd scadența efectivă este mai redusă decît cea inițial determinată și invers;

— să primească de la factor, periodic, situația clienților săi și să fie informat asupra considerentelor comerciale care au determinat neîncasarea unor facturi.

Contractul de factoring prezintă evidente avantaje pentru aderent, printre care menționăm:

— îl scutește de operațiunile administrative, prin simplificarea aparatului său funcțional de urmărire financiar-contabilă, privind încasarea facturilor și a altor speze de la clienți;

— permite acestuia să-și folosească în alte scopuri mijloacele financiare sau reducerea volumului de fonduri necesare activității curente;

— îi permite să cunoască mai exact bonitatea clienților săi, sporindu-și siguranța și asigurînd lărgirea pieței externe, prin stabilirea de relații cu parteneri cu o capacitate sigură de plată.

dr. Al. DETESAN
Radu DEMETRESCU

In actualitate

Reglementarea relațiilor financiar-valutare

Prin Legea nr. 2 din 6 iulie 1979, publicată în B. of. nr. 59/1979 pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972 —, relațiile financiar-valutare ale României au primit un cadru juridic îmbunătățit. Redăm mai jos textele corespunzătoare din lege.

CAPITOLUL V

SECȚIUNEA I

Relațiile financiar-valutare externe Dispoziții generale

Art. 121. — Producția pentru export, precum și efectuarea exporturilor trebuie astfel realizate încît să asigure resursele necesare pentru importuri și sporirea rezervelor în

valută ale statului, să conducă la îmbunătățirea continuă a eficienței economice, a rentabilității unităților producătoare și de comerț exterior, la creșterea venitului național și, pe această bază, la consolidarea puterii de cumpărare a monedei naționale, atît pe plan intern cît și în raport cu alte monede.

Art. 122. — (1) În îndeplinirea politicii de creștere continuă a avuției naționale se formează fondul de stat în valută și rezerva de stat de metale prețioase, care fac parte integrantă din rezervele de stat ale Republicii Socialiste România.

(2) Modul de constituire, administrare și utilizare a fondului de stat în valută și a rezervelor de stat de metale prețioase este stabilit prin lege.

Art. 123. — Activitatea financiar-valutară se desfășoară pe baza unui sistem unitar de planuri, care cuprind:

- balanța de plăți externe;
- planul de încasări și plăți în valută al întreprinderilor, centralelor, ministerelor și celorlalte organe centrale și locale;
- balanța creanțelor și angajamentelor externe.

SECȚIUNEA II

Balanța de plăți externe; planul de încasări și plăți în valute

Art. 124. — (1) Balanța de plăți externe se elaborează de către Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și bănci, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale, în corelare cu indicatorii planului național unic de dezvoltare economico-socială și bugetului de stat, în condiții de echilibru valutar.

(2) Balanța de plăți externe se elaborează pe relații, cu desfășurarea sarcinilor de încasări și plăți în valută pe ministere și alte organe centrale titulare de plan și se aprobă odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială, anual și cincinal.

(3) Repartizarea pe trimestre a indicatorilor balanței de plăți se aprobă odată cu indicatorii economici.

Art. 125. — Planul de încasări și plăți în valută al ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, centralelor, întreprinderilor și instituțiilor care, potrivit legii, efectuează încasări și plăți în valută, cuprinde totalitatea încasărilor și plăților în valută și se elaborează în corelare cu celelalte proiecte de plan economic și financiar și balanța de plăți externe.

Art. 126. — (1) Ministerele și celelalte organe centrale și locale desfășoară sarcinile planului de încasări și plăți în valută pe întreprinderile de comerț exterior și celelalte unități în subordine care, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, sînt autorizate sau care au sarcini de încasări și plăți în valută.

(2) Unitățile economice care realizează obiective complete, lucrări de construcții-montaj și alte asemenea lucrări în străinătate desfășoară sarcinile de încasări și plăți în valută în concordanță cu indicatorii aprobați pentru fiecare obiectiv sau grupe de obiective și șantiere.

Art. 127. — Pentru activitatea de prestări de servicii internaționale, operațiuni necomerciale și cheltuieli pentru activitatea comercială, se pot efectua virări între indicatorii de cheltuieli ai titularilor de plan și pe trimestre, cu aprobarea Ministerului Finanțelor și, respectiv, a Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, la cererea justificată a acestora.

Art. 128. — Unitățile economice producătoare, centralele, întreprinderile de comerț exterior, ministerele și celelalte organe centrale și locale cu sarcini de comerț exterior răspund de angajarea importurilor și, respectiv, de efectuarea plăților în limita prevederilor planului și în conformitate cu asigurarea resurselor valutare din export.

Art. 129. — (1) Banca Română de Comerț Exterior organizează evidența privind executarea balanței de plăți externe și prezintă lunar Ministerului Finanțelor, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Comitetului de Stat al Planificării situația realizării acesteia.

(2) Întreprinderile, centralele, ministerele și celelalte organe centrale și locale, răspund de încasarea integrală și la timp a drepturilor în valută, organizează evidența executării planurilor de încasări și plăți în valută, întocmesc lunar și trimestrial situația realizării acestora. Organele de conducere colectivă analizează modul de îndeplinire a planurilor de încasări și plăți în valută și stabilesc măsurile necesare pentru respectarea echilibrului valutar planificat.

Art. 130. — (1) Ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine întreprinderi care execută obiective complete, lucrări de construcții-montaj și alte lucrări asemănătoare în străinătate vor raporta Consiliului de Miniștri, în termen de 30 de zile de la datele prevăzute în

contracte pentru încheierea lucrărilor, situația fiecărui obiectiv cu valoare de peste 100 milioane lei valută și modul cum au fost realizați indicatorii economici și financiar-valutari aprobați.

(2) La lucrările cu valori pînă la 100 milioane lei valută, analiza modului de realizare a indicatorilor economici și financiar-valutari aprobați se face de către consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale.

Art. 131. — Ministerul Finanțelor, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Comitetul de Stat al Planificării și Banca Română de Comerț Exterior răspund de realizarea balanței de plăți externe, urmăresc și analizează periodic modul de realizare a încasărilor din export și a plăților pentru import. Trimestrial, raportează Consiliului de Miniștri asupra modului cum a fost realizat planul de încasări și plăți în valută de către fiecare minister, organ central sau local și propun măsuri pentru menținerea echilibrului valutar planificat.

Art. 132. — În cazul în care încasările din export nu se realizează potrivit planului trimestrial aprobat pe ministere și celelalte organe centrale și locale și dacă se afectează echilibrul valutar planificat, acestea nu vor putea angaja noi importuri, în limita sumelor realizate la încasări. În termen de 3 zile, ministerele și celelalte organe centrale și locale vor raporta Consiliului de Miniștri asupra măsurilor luate pentru realizarea încasărilor și asigurarea echilibrului valutar planificat.

Art. 133. — (1) În situații excepționale, la cererea ministrului sau conducătorului organului central sau local care nu și-a realizat încasările în valută planificate, Banca Română de Comerț Exterior, cu acordul ministrului finanțelor și al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale, poate acorda credite temporare în valută întreprinderilor de comerț exterior pentru efectuarea de plăți în străinătate, pînă la soluționarea de către Consiliul de Miniștri a cazurilor respective.

(2) Dobînda și comisioanele pentru aceste credite se suportă potrivit legii.

SECȚIUNEA III

Balanța creanțelor și angajamentelor externe

Art. 134. — (1) Balanța creanțelor și angajamentelor externe cuprinde drepturile și obligațiile față de străinătate la un moment dat din activitatea de export, import și cooperare economică internațională, executări de lucrări, prestări de servicii, turism și din alte activități, precum și creditele externe primite și acordate, dobînzile și comisioanele aferente, participațiile la societăți mixte și organisme financiar-bancare internaționale, disponibilitățile în valută în străinătate și disponibilitățile partenerilor externi la băncile din Republica Socialistă România și alte drepturi și obligații valutare în relațiile cu străinătatea.

(2) Balanța creanțelor și angajamentelor externe se elaborează de Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și bănci, pe țări și relații, cu eşalonarea pe ani și se prezintă Consiliului de Miniștri odată cu planurile cincinale și anuale.

Art. 135. — (1) Unitățile economice, întreprinderile de comerț exterior, centralele, ministerele, celelalte organe centrale și băncile organizează și țin evidența în valută și în lei, la cursurile legale în vigoare, a creanțelor și angajamentelor rezultate din activitatea de comerț exterior și alte activități externe și răspund pentru încasarea integrală și la timp a drepturilor în valută, precum și de onorarea angajamentelor asumate la extern și raportează Ministerului Finanțelor situația creanțelor și angajamentelor.

(2) Metodologia de evidență și raportare se stabilește de

Ministerul Finanțelor, împreună cu Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Comitetului de Stat al Planificării, băncile și Direcția Centrală de Statistică.

Art. 136. — Ministerul Finanțelor asigură evidența centralizată pe economie a creanțelor și angajamentelor externe, urmărește și analizează periodic modul în care se realizează prevederile balanței creanțelor și angajamentelor externe și împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și băncile prezintă anual Consiliului de Miniștri raportul asupra situației creanțelor și angajamentelor externe pe relații, țări, cu eșalonarea pe ani de încasare și de plată a acestora.

SECȚIUNEA IV

Relațiile de credit și decontare cu străinătatea

Art. 137. — Relațiile de credit cu străinătatea se stabilesc pe bază de contracte externe, acorduri, convenții și alte înțelegeri, cu respectarea dispozițiilor legale.

Art. 138. — Acordarea și primirea de credite externe se efectuează prin bănci, întreprinderi de comerț exterior și alte unități economice autorizate, în condițiile legii.

Art. 139. — (1) Resursele financiare necesare întreprinderilor pentru acordarea de credite externe, inclusiv cele în cadrul convențiilor sau acordurilor guvernamentale se asigură prin credite bancare, iar disponibilitățile din credite externe primite se utilizează potrivit prevederilor din planurile de credite.

(2) Condițiile și modalitățile de gestionare și administrare a resurselor în lei privind creditele externe acordate și primite se stabilesc prin lege.

Art. 140. — Întreprinderile de comerț exterior, celelalte unități socialiste autorizate să efectueze operații de credit cu străinătatea și băncile sînt obligate să țină evidența operațiilor de credit, pe categorii de credite, pe valute, pe termene de încasare a creditelor acordate și de plată a creditelor primite.

Art. 141. — Întreprinderile de comerț exterior și celelalte unități socialiste autorizate să efectueze operații de comerț exterior sînt obligate să prevadă în contractele de export-import, cooperare economică internațională, turism, prestări de servicii, transporturi și expediții internaționale, garanții ferme, modalități de decontare, condiții de plată și de credit, care să asigure încasarea integrală și la termen a tuturor drepturilor în valută și realizarea obligațiilor asumate. Aceste unități răspund neîncasării sumelor în valută la termenele stabilite prin contractele externe, de executarea garanțiilor și îndeplinirea actelor procedurale necesare pentru recuperarea tuturor creanțelor și executarea drepturilor cuvenite.

Art. 142. — Ministerele, celelalte organe centrale cu activitate de comerț exterior, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Finanțelor, Banca Română de Comerț Exterior și celelalte bănci urmăresc încasarea la scadență a drepturilor rezultate din creditele acordate și rambursarea ratelor scadente la creditele primite și acordă sprijinul necesar întreprinderilor de comerț exterior și celorlalte unități în realizarea obligațiilor și drepturilor față de străinătate.

SECȚIUNEA V

Finanțarea și creditarea activității de comerț exterior

Art. 143. — Necesarul total de mijloace circulante pentru desfășurarea activității întreprinderilor de comerț exterior, de cooperare economică internațională, de prestări de servicii și executării de lucrări în străinătate se determină în funcție de sarcinile de export și import, precum și de cele privind celelalte activități de comerț exterior. Necesarul de mijloace circulante se acoperă potrivit art. 51.

Art. 144. — (1) Banca Română de Comerț Exterior și celelalte bănci acordă întreprinderilor de comerț exterior credite pe termen scurt, mijlociu sau lung, în condițiile prevăzute în contractele, aranjamentele și acordurile externe, în contractele interne și cu respectarea dispozițiilor legale, pentru :

a) mărfuri de export livrate de unitățile producătoare, achiziționate în baze proprii sau lăsate în custodie la întreprinderi producătoare ;

b) cheltuieli legate de aprovizionarea cu materii și materiale, de prestări și alte cheltuieli efectuate în țară, în vederea executării de lucrări în străinătate ;

c) instalații complexe, mașini, utilaje și alte mărfuri livrate la extern cu plata în condiții de credit ;

d) plata mărfurilor din import, inclusiv pentru avansurile acordate furnizorilor externi, precum și pentru cheltuielile de circulație pe parcurs extern ;

e) alte operații de comerț exterior, inclusiv operațiile speciale pentru realizarea de aport valutar.

(2) Creditele se acordă din momentul expedierii mărfurilor la extern sau constituirii stocurilor la întreprinderile de comerț exterior, inclusiv a celor lăsate în custodie la unitățile producătoare, efectuării cheltuielilor și plăților pentru import și se rambursează pe măsura încasării valutei la extern, a contravalorilor mărfurilor importate de la beneficiarii interni, precum și din alte surse potrivit dispozițiilor legale, în termenele prevăzute în contracte sau stabilite de bănci.

(3) Prevederile art. 49—61 și 64—70 din prezenta lege se aplică în mod corespunzător și unităților de comerț exterior.

Art. 145. — Banca Română de Comerț Exterior și celelalte bănci verifică îndeplinirea la termen de către toate întreprinderile de comerț exterior și unitățile producătoare a obligațiilor de încasare și de plată ce rezultă din contractele externe, existența și buna depozitare și conservare a mărfurilor destinate exportului și executărilor de lucrări în străinătate și urmărește ca aceste unități să încaseze integral și la termen drepturile în valută și să efectueze plățile la extern.

SECȚIUNEA VI

Creditarea unităților economice române participante la societățile mixte

Art. 146. — Aportul la capitalul social, atât în lei cît și în valută, al unităților economice române participante la societățile mixte cu sediul în țară și străinătate se asigură din fonduri proprii și prin credite bancare, potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială și balanței de plăți externe.

Art. 147. — Unitățile economice române participante la societățile mixte cu sediul în țară și în străinătate, ministerele și celelalte organe centrale, răspund de realizarea integrală a indicatorilor economici și financiari-valutari aprobați, precum și de transferarea în țară a beneficiilor și altor drepturi cuvenite, în termen de 30 de zile de la aprobarea bilanțurilor contabile anuale sau în condițiile prevăzute de legea țării pe teritoriul căreia societatea își are sediul.

Art. 148. — Ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine unități economice participante la societăți mixte vor prezenta Consiliului de Miniștri, periodic, cu avizul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerului Finanțelor și Băncii Române de Comerț Exterior, rapoarte cu privire la situația contului de rezultate și a modului de îndeplinire a indicatorilor financiari-valutari aprobați, rambursarea creditelor și a dobânzilor aferente, transferul, respectiv, încasarea beneficiilor, precum și a altor drepturi cuvenite părții române din activitatea acestor societăți.

Potrivit art. II din Legea nr. 2/1979, modificările și completările dispuse prin această lege, respectiv textul integral redat mai sus, se aplică începînd cu activitatea anului 1979.

autoconducere

Conducerea colectivă în unitățile economice de stat (I)

Instituirea și perfecționarea actualei forme de conducere a unităților economice de stat a reprezentat un lung proces de acumulare cantitativă care au determinat trecerea la o nouă calitate. Conducerea unipersonală, stabilită prin Decretul nr 199/1949 a fost abandonată — actul normativ respectiv fiind abrogat prin Legea nr. 11/1971 — instituindu-se conducerea colectivă.

Conducerea colectivă a unităților socialiste reflectă calitatea oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari a tuturor bunurilor materiale și spirituale, reprezintă o nouă treaptă și o formă concretă a democrației socialiste, prin participarea directă a celor ce muncesc la luarea deciziilor, implică răspunderea pentru modul în care sînt gospodărite bunurile încredințate de societate spre administrare, dar și dreptul de a participa la repararea unei părți din beneficiul realizat și de a primi premii și alte stimulente morale sau materiale.

Instituită cu titlu experimental prin Hotărîrea nr. 719/1968 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri, conducerea colectivă este generalizată, reglementată organic și perfecționată prin Legea nr. 11/1971.

Legea actuală cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat nr. 5 din 6 iulie 1978 nu deține și nu neagă Legea nr. 11/1971, care a guvernat timp de 7 ani materia organizării și conducerii unităților de stat, ci preia de la acest act normativ o serie de reglementări — confirmate de practică — pe care le introduce în contextul superior al dispozițiilor ce urmăresc afirmarea autoconducerii și autogestiei (Victor Dan Zlătescu. O nouă lege asupra organizării și conducerii unităților socialiste de stat, în Revista Economică, Supliment nr. 30/1978).

Firește fiecărui început, noua formă de conducere a unităților socialiste nu și-a putut da roadele imediat, fiind necesară scurgerea unei anumite perioade de timp în care au trebuit să se șteargă reminiscențele vechii forme de conducere personală, să se dilueze și apoi să dispară în cadrul colectivului de conducere — disparițiile dintre funcțiile deținute în unitate de fiecare membru al organului colegial — și să se dezvolte spiritul de responsabilitate socială a fiecărui ins din cadrul colectivului de muncă.

Toate aceste fenomene, îmbinate cu avantajele actualei reglementări juridice prin care s-au acordat atribuții sporite tuturor organelor de conducere colectivă, s-a lărgit competența acestora, a crescut ponderea muncitorilor și maștrilor care lucrează nemijlocit în producție în consiliile oamenilor muncii au creat un cadru organizatoric propice de participare efectivă a oamenilor muncii la conducerea nemijlocită a unităților.

Concomitent a crescut și gradul lor de răspundere.

În prezent conducerea colectivă este o prezență, o realitate vie.

De la sine înțeles, că organizarea activității economice se întemeiază pe principiul dominant al centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcțională a fiecărei unități.

În cele ce urmează ne propunem a prezenta și analiza modul în care se exercită conducerea colectivă în unitățile economice de stat — întreprinderi, centrale și unități componente cu gestiune economică fără personalitate juridică, în lumina Legii nr. 5/1978 și a Regulamentului de funcționare a consiliilor oamenilor muncii ale întreprinderilor (și centralelor) din industrie, construcții și transporturi.

Analiza noastră se referă numai cu privire la consiliile oamenilor muncii și birourile lor executive.

Din prevederile art. 33, art. 44 și art. 78 din Legea nr. 5/1978 rezultă că:

— la nivelul întreprinderilor și centralelor consiliile oamenilor muncii și birourile lor executive se organizează în mod obligatoriu;

— se pot organiza consilii ale oamenilor muncii și birouri executive și la unitățile economice fără personalitate juridică — uzine, fabrici, exploatari, grupuri de șantiere și alte unități similare — stabilite de C.O.M. din centrale sau întreprinderile din care fac parte cu acordul biroului executiv al consiliului de conducere al ministerului sau, după caz, al comitetului executiv al consiliului popular județean.

1. Organizarea consiliului oamenilor muncii la întreprinderi. Acest organ avînd rolul de a hotărî în problemele de bază ale întreprinderii, exercitînd îndeosebi o activitate cu caracter general, de orientare, directivă și control, a primit și o organizare și componență adecvată, în alcătuirea sa intrînd ca membrii și oameni de știință,

cadre didactice, specialiști de înaltă calificare din afara întreprinderii.

Consiliul oamenilor muncii al întreprinderii, conform art. 33 din lege și art. 1 din regulament, se compune din:

— președinte, funcție în care este desemnat secretarul organizației de partid pe întreprindere;

— prim-vicepreședinte funcție în care este desemnat directorul întreprinderii;

— vicepreședinte, funcția în care este desemnat președintele comitetului sindicatului; organul sindical nu poate delega o altă persoană spre a ocupa această funcție;

— vicepreședinte funcția în care este ales un reprezentant al oamenilor muncii muncitor care lucrează direct în producție;

— vicepreședinte, funcție în care este desemnat secretarul organizației U.T.C.;

— membri. Din categoria membrilor fac parte:

— directorii adjuncți sau, după caz, inginerul șef și contabilul șef;

— șeful compartimentului controlului tehnic de calitate;

— președinta comisiei de femei pe întreprindere. Comisia de femei nu poate delega o altă persoană, spre a face parte ca membru în C.O.M.;

— șefii unor compartimente de muncă, conducători ai celor mai importante ateliere, secții, șantiere, uzine, precum și specialiști de înaltă calificare și oameni de știință. Membrii C.O.M. din această ultimă categorie sînt numiți de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea pe baza propunerilor adunării generale a oamenilor muncii pentru cei ce fac parte din personalul propriu al unității (inclusiv din unitățile componente) iar cei din afara întreprinderii se numesc cu acordul conducerii unității din care fac parte;

— 7—17 reprezentanți ai oamenilor muncii aleși la fiecare 2 ani în adunările generale ale oamenilor muncii, din rîndul muncitorilor, maștrilor, personalului TESA Cel puțin 75% din numărul reprezentanților oamenilor muncii vor fi muncitori și maștri care lucrează direct în producție

La întreprinderile cu un mare număr de femei, președinta comisiei de femei va fi desemnată și în funcția de vicepreședinte al C.O.M.

Numărul total de persoane în C.O.M. precum și numărul concret de reprezentanți ai oamenilor muncii (între 7 și 17) se stabilesc de adunarea generală a oamenilor muncii, conform anexei nr. 1 la lege.

Potrivit prevederilor art. 62 lit. n din lege, desemnarea persoanelor care vor îndeplini funcțiile de președinte, prim-vicepreședinte și vicepreședinte în C.O.M. este de competența adunării generale pe întreprindere.

Din prevederile art. 33 și art. 62 lit.

o din lege și art. 1 din regulament rezultă că C.O.M. este alcătuit din 3 categorii de membrii și anume: membrii de drept, membrii desemnați și membrii aleși. Această împărțire este utilă deoarece legea crează un statut juridic separat fiecărei categorii de membrii, după cum vom arăta mai jos.

Sînt membrii de drept persoanele care, îndeplinind anumite funcții sau avînd unele sarcini obștești în cadrul întreprinderii, devin prin efectul legii, ipso facto, membri ai C.O.M. Aceștia sînt: președintele, prim-vicepreședintele, vicepreședintele (cu excepția celui ales de adunarea generală, a oamenilor muncii în virtutea prevederii art. 62 lit. o din lege), directorii adjuncți sau după caz, inginerul șef și contabilul șef, șeful compartimentului CTC și președinta comisiei de femei pe întreprindere.

Sînt membrii numiți (desemnați) în C.O.M. de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea următorii: șefii unor compartimente de muncă, conducători ai celor mai importante ateliere, secții etc. pe baza propunerilor adunării generale a oamenilor muncii, din cadrul personalului propriu, precum și specialiști de înaltă calificare și oamenii de știință sau specialiști de înaltă calificare din alte unități, pe baza acordului conducerii unității din care face parte.

Sînt membrii aleși, adică reprezentanți direcți ai oamenilor muncii, vicepreședintele ales de adunarea generală în baza art. 62 lit. o din lege, precum și cei 7 pînă la 17 membrii aleși tot de ea din rîndul muncitorilor, maștrilor și personalului TES din care cel puțin 75% muncitori și maștri care lucrează direct în producție.

În legătură cu compunerea C.O.M. desemnarea și alegerea membrilor acestuia sînt necesare precizările de mai jos.

● Deși legea nu conține o prevedere în acest sens, toți membrii consiliului oamenilor muncii trebuie să fie încadrați pe baza unor contracte de muncă pe durată nedeterminată, adică să facă parte din personalul permanent, întrucît activitatea C.O.M. nu poate fi paralizată sau obstaculată de faptul că unuia sau mai multor membrii le-a încetat raportul de muncă prin ajungerea la termen a contractului lor de muncă. În această ordine de idei este de stabilit dacă persoana care a reușit la examen sau concurs pentru ocuparea unei funcții de conducere (contabil șef, inginer șef, compartiment CTC etc.) și se află în perioada de încercare de 90 zile potrivit art. 9 din Legea nr. 12/1971 poate sau nu să facă parte din consiliul oamenilor muncii. În cazul cînd face parte din categoria membrilor de drept, aceasta trebuie să fie desemnată căoi altfel C.O.M. ar fi descompletat. În cazul membrilor aleși adunarea generală în alegerea sa, trebuie să țină seamă și de situația juridică a acestor persoane.

● Numărul concret de membrii ai C.O.M. este stabilit de adunarea generală a oamenilor muncii (între 15—35) în baza art. 62 lit. 1 din lege, potrivit normelor din anexa 1 a legii. Este de subliniat că în vechea lege (nr. 11/1971) C.O.M. era alcătuit din 9—25 membrii, numărul lor concret fiind stabilit, nu de adunarea generală ca în prezent, ci de organul căruia îi era subordonată întreprinderea.

● Membrii de drept ai C.O.M. (președinte, prim-vicepreședinte, vicepreședinții cu excepția celui ales), directorii adjuncți (eventual inginerul șef și contabilul șef) etc. nu pot fi alte persoane decît cele care sînt titulare în funcțiile sau calitățile vizate de lege (secretar al organizației de partid, a U.T.C., director al întreprinderii, președinte al sindicatului, șef al compartimentului C.T.C. și altele). Cei ce îndeplinesc în mod temporar cu delegație funcțiile vizate de lege, în baza art. 54 din Legea nr. 12/1971 și art. 74 din Legea nr. 57/1974 nu pot deveni membri ai C.O.M. întrucît legea vizează exclusiv funcțiile superioare. Tot astfel, cei ce sînt detașați în unele din aceste funcții nu pot fi membrii C.O.M. dat fiind că se află în raport cu o altă unitate.

● Așa cum am învederat, o parte din membrii de drept ai C.O.M. și anume: președintele, prim-vicepreședintele și vicepreședinții sînt desemnați de către adunarea generală a oamenilor muncii în baza art. 62 lit. n din Legea nr. 5/1978. Nici o altă prevedere din această lege sau din alte acte normative nu determină ce organ sau ce unitate desemnează pe ceilalți membrii de drept din C.O.M. cum ar fi: șeful C.T.C., contabilul șef, inginerul șef etc. Avînd în vedere prevederea de generală aplicabilitate și cu caracter de principiu, cuprinsă în art. 59 alin. 1 din Legea nr. 5/1978, potrivit căreia C.O.M. și birourile lor executive, răspund față de conducerea colectivă a organului ierarhic superior și deci sînt subordonate acestora, este de tras concluzia că restul membrilor de drept din C.O.M.-ul întreprinderii sînt desemnați de consiliul oamenilor muncii din centrală sau de către organul colegial din cadrul unității căreia îi este subordonată întreprinderea.

● Numirea membrilor C.O.M. dintre persoanele ce îndeplinesc funcția de șefi de compartimente de muncă, de ateliere importante din cadrul întreprinderii precum și dintre specialiști, cadre didactice și oameni de știință, se face — potrivit formulării utilizată de lege și regulament (vezi art. 33 din

lege și art. 3 lit. b din regulament) — de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea. Întrucît potrivit art. 3 alin. 2 din Legea nr. 5/1978, întreprinderile sînt subordonate direct centralelor, ministerelor, altor organe centrale de stat sau consiliilor populare, rezultă că aceste unități au competența de a face numirea membrilor C.O.M. fără însă ca legea să precizeze care anume organ din cadrul acestor unități are o asemenea competență. Pentru considerentele arătate mai sus, concluzia este aceeași: consiliul oamenilor muncii din centrale sau din unitățile în a căror subordonare se află întreprinderea va desemna persoanele ce fac parte din categoria membrilor numiți în C.O.M. din întreprindere.

● Numirea acestora se face însă în mod diferențiat.

Pentru cadrele din întreprindere este necesară propunerea prealabilă a adunării generale a oamenilor muncii. Condiția prevăzută de lege este imperativă, neputînd fi numite în C.O.M. persoane care nu au fost propuse de adunarea generală. Deoarece la desemnarea acestor persoane ca membrii în C.O.M. concură două entități: adunarea generală și organul ierarhic superior, calitatea lor de membrii, fiind rezultatul a două voințe diferite și egale din punct de vedere juridic, se impun următoarele consecințe:

— adunarea generală trebuie să propună un număr mai mare de persoane decît locurile din C.O.M. pentru a da posibilitate organului superior ierarhic a face alegerea convenită, exprimîndu-și acordul său. Dacă adunarea generală ar propune un om pentru un loc, ar însemna ca organul ierarhic superior să fie frustrat de dreptul său de a alege fiind nevoit a proceda automat și în mod mecanic la confirmarea persoanelor propuse de adunarea generală, ceea ce desigur nu a fost în intenția legii. Legea instituie o interrelație între voința acestor organe;

— în situația cînd s-ar ivi necesitatea remanierii sau a completării consiliului, persoanele nou desemnate trebuie să facă parte din rîndul celor propuse în adunarea generală;

— în cazul cînd se impune revocarea unui membru din C.O.M. ce face parte din această categorie, alt adunarea generală a oamenilor muncii și organul ierarhic superior pot lua o asemenea măsură.

Spre deosebire de legea veche, ac-

tuala reglementare nu mai prevede necesitatea consultării directorului întreprinderii, astfel încât solicitarea sau exprimarea unui asemenea aviz nu au nici un temel.

● Membrii consiliului oamenilor muncii din afara întreprinderii se numesc cu acordul conducerei unității din care fac parte. Legea pretinde un acord și nu un aviz sau o propunere, motiv pentru care persoanele în cauză nu pot face parte din C.O.M. întreprinderii, dacă conducerea unității cu care se află în raporturi de muncă nu convine în acest sens. Din acest motiv, în cazul în care conducerea respectivei unități își retrage înouviințarea dată, persoanele în cauză nu și pot continua activitatea lor în C.O.M. întreprinderii, organul ierarhic superior trebuind a proceda la înlocuirea lor, potrivit legii (solicitând acordul pentru albe persoane sau de la alte unități).

Spre deosebire de ceilalți membri desemnați în baza propunerii adunării generale, pentru desemnarea acestora nu este necesară propunerea acestui forum a oamenilor muncii, o asemenea condiție fiind un nonsens atât din punct de vedere juridic cât și din punct de vedere practic. Într-adevăr, nu există nici un temel ca pentru aceștia să fie necesară exprimarea a 3 voințe juridice (organ ierarhic superior, adunarea generală și unitatea din care fac parte), în timp ce pentru restul membrilor să fie necesară numai existența acordului a două voințe. De asemenea, un astfel de procedeu, este și greu de practicat, cunoscând faptul că adunările generale din întreprinderi se convoacă, de regulă, semestrial, iar convocarea unei ședințe extraordinare numai cu acest obiectiv nu poate fi de acceptat.

● În ce privește membrii aleși în C.O.M., adică un vicepreședinte și 7—17 membri este de subliniat că aceștia au calitatea de reprezentanți ai oamenilor muncii fiind, aleși de adunarea generală, din personalul propriu al întreprinderii.

Adunarea generală este absolut liberă să aleagă pe oricare dintre cei încadrați în unitatea respectivă ca reprezentanți ai oamenilor muncii în organele de conducere colectivă, dacă fac parte din categoriile de personal vizate de lege. Hotărîrea sa nu este supusă nici unei cenzuri sau ratificări. Legea instituie o singură condiție și anume ca persoanele ce urmează să fie alese să facă parte din categoria muncitorilor, maeștrilor și personalul tehnic, economic și de altă specialitate; cel puțin 75% din numărul reprezentanților să fie muncitori și maeștri care lucrează direct în producție. Nu pot fi alese deci persoane ce nu fac parte din aceste categorii: cum ar fi personalul administrativ, de deservire și de pază. Deși legea nu stabilește în mod expres nici o altă con-

diție totuși, încă una este implicată în prevederea cuprinsă în art. 33 din lege, potrivit căreia membri sînt aleși pe o perioadă de doi ani, ceea ce înseamnă că nu pot fi alese persoane care sînt încadrate ca sezonieri sau temporari cu contracte de muncă pe durata determinată.

Persoanele aflate în delegare sau detașare la această întreprindere nu pot fi alese ca membri în C.O.M. deoarece nu se află în raporturi juridice cu această unitate.

Este evident că persoanele alese în C.O.M. ca reprezentanți ai oamenilor muncii nu trebuie să dețină o funcție în virtutea căreia să aibă calitatea de membru de drept a acestui organ de conducere colectivă.

Revocarea acestor membri este tot de competența adunării generale (art. 62 lit m. din Legea nr. 5/1978), în cazul în care nu au desfășurat o activitate corespunzătoare, fie la locul lor de muncă fie în consiliul oamenilor muncii.

Apresiasi adunării generale, atât în ceea ce privește alegerea cât și revocarea membrilor aleși în C.O.M. nu este supusă nici unei cenzuri, nici un alt organ administrativ sau jurisdicțional neputînd infirma hotărîrea acesteia.

În unitățile unde lucrează oameni ai muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare, în consiliu vor fi aleși și muncitori, tehnicieni, maeștri etc., care aparțin acestor naționalități.

● În conformitate cu prevederile art. 59 alin. 2 din lege și art. 8 din regulament, membrii consiliului oamenilor muncii, după alegerea sau numirea lor în acest organ, depun jurămîntul de credință și devotament față de Republica Socialistă România. Jurămîntul se depune în fața adunării generale a oamenilor muncii. Documentul de atestare se semnează de președintele adunării generale. Jurămîntul trebuie depus în fața adunării generale din unitate și de membrii C.O.M. care nu sînt în raporturi juridice de muncă cu întreprinderea. Dat fiind că în cazul descompletării C.O.M. prin revocarea unor membri sau plecarea anumitor persoane din unitate, se impune completarea acestui organ cu alte cadre și în perioadele dintre ședințele adunării generale, se naște în mod firesc întrebarea dacă noii membri pot lua parte la ședințele C.O.M. sau ale biroului executiv și dacă pot vota valabil înainte de depunerea jurămîntului. Ni se pare excesiv a susține că respectivele persoane nu și pot exercita atribuțiile legate de calitatea lor de membri ai C.O.M. înainte de a depune jurămîntul, dat fiind că, în primul rînd, legea nu prevede o asemenea decădere sau sancțiune și apoi pentru că, potrivit art. 8 alin. final

din regulamentul citat, depunerea jurămîntului are loc în condițiile Legii nr. 1/1975 care nici ea nu conține o asemenea decădere. Soluția se impune datorită și faptului că fiecare membru a depus la locul sau de muncă — cu ocazia încadrării — jurămîntul de credință și devotament, cel prevăzut de art. 59 alin. 2 din Legea nr. 5/1978 fiind, în realitate, un al doilea jurămînt.

2. Organizarea C.O.M. la întreprinderile care își desfășoară activitatea în mai multe județe. Compunerea și structura C.O.M. arătată mai sus se aplică, în general, întreprinderilor de stat chiar dacă își desfășoară activitatea în unități dispersate teritorial, dar pe raza unui singur județ

Potrivit prevederilor art. 34 din lege, la întreprinderile care și desfășoară activitatea pe raza unuia sau mai multor județe consiliile oamenilor muncii au următoarea componență:

- președinte, funcție în care este desemnat directorul unității;
- vicepreședinte, funcție în care desemnat secretarul organizației de partid din unitatea cea mai reprezentativă;
- vicepreședinte, funcție în care este desemnat unul dintre directorii adjuncți, sau inginerul șef acolo unde nu este un director adjunct;
- membrii. Din aceștia o parte sînt cei prevăzuți de art. 33 lit. f din lege iar restul:
- președintele comitetului sindicalului pe întreprindere sau delegatul comitetului sindicalului la unitățile fără comitee sindicale proprii;
- secretarul U.T.C. din unitatea respectivă.

Din cele de mai sus rezultă că în aceste unități compunerea C.O.M. prezintă unele particularități în raport cu modelul prezentat mai sus la pct. 1 și anume:

- președinte este directorul deoarece existînd organizații de partid în fiecare din localitățile unde este situată unitatea, secretarul organizației de partid al nici uneia din aceste organizații nu ar putea reprezenta pe toți membrii de partid din întreprindere;
- nu există funcția de prim-vicepreședinte. În mod excepțional, această componență și structură poate fi folosită, potrivit art. 34 alin. final din lege și pentru întreprinderi sau instituții care au în coordonarea lor unități cu personalitate juridică situate în același județ.

3. Organizarea C.O.M. la întreprinderile cu un număr mic de personal. Un alt tip de consiliu al oamenilor muncii este cel constituit la întreprinderile cu un număr mic de personal permanent. Legea nu stabilește expres limita pînă la care o întreprindere se consideră că are un număr mic de personal muncitor. Aceasta rezultă însă indirect utilizîndu-se prevederile art. 96 din lege, potrivit cărora numărul de personal este de pînă la 100. În cazul

acestor întreprinderi normele de compunere și structură sînt cele prevăzute de lege pentru instituțiile de stat cu un număr mic de oameni ai muncii. Numărul membrilor C.O.M. va fi de la 5 la 9. C.O.M. are în componență un președinte, un prim-vicepreședinte și un vicepreședinte care este președintele sindicatului.

În afara prevederilor derogatorii cuprinse în art. 34 și art. 97 din lege, toate celelalte dispoziții legale privitoare la consiliile oamenilor muncii din întreprinderi se vor aplica în întregime.

4. Constituirea și organizarea biroului executiv al C.O.M. din întreprinderi. Pentru conducerea colectivă a activității operative, consiliul oamenilor muncii își constituie un birou executiv.

La întreprinderi și la unitățile cu gestiune economică fără personalitate juridică, biroul executiv se compune din 3 pînă la 11 membrii. La întreprinderile mici, biroul executiv se compune din 3 pînă la 5 membrii, astfel cum prevede art. 96 alin. final din Legea nr. 5/1978, deoarece însuși consiliului oamenilor muncii are o altă compunere fiind alcătuit din 5 pînă la 9 membrii, în funcție de numărul de personal.

Numărul exact de membrii se stabilește de adunarea generală a oamenilor muncii, potrivit prevederilor art. 36 alin. 1 și art. 62 lit. e din

Legea nr. 5/1978. Componența nominală a biroului executiv se stabilește de către C.O.M. din rîndul membrilor săi (art. 36 alin. 1 și 2 din lege).

Biroul executiv este alcătuit din directorul întreprinderii, care îndeplinește funcția de președinte, directorii adjuncți sau după caz inginerul șef și contabilul șef. precum și alte cadre de conducere și specialiști din cadrul întreprinderii, numiți, așa cum am arătat, de C.O.M.

Unele precizări necesare în legătură cu constituirea și organizarea biroului executiv.

Biroul executiv poate cuprinde numai membrii ai C.O.M., fiind o emanație a acestuia. Și în acest organ de conducere colectivă sînt două categorii de membrii:

— de drept, adică cei care îndeplinesc funcțiile prevăzute de lege, sînt ipso facto membrii ai biroului executiv;

— numiți de consiliul oamenilor muncii din rîndul membrilor săi, persoane care să ocupe funcții de conducere sau să fie specialiști.

Biroul executiv se află într-o poziție de subordonare față de C.O.M. de la care poate primi însărcinări (art. 37 lit. z din lege) și față de care răspunde pentru întreaga activitate ce o desfășoară (art. 58 alin. final din lege).

Dr. C. JORNESCU

raporturi de muncă

Contractul de muncă în perioada stagiului

Potrivit art. 12 din Decretul Consiliului de Stat nr. 54/1975 cu privire la repartizarea în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior de la învățămîntul de zi, contractele de muncă încheiate de unitățile socialiste cu absolvenții sînt supuse pe durata stagiului regimului contractelor de muncă pe durată nedeterminată. Prevederea legală de mai sus are în vedere, în primul rînd, „statutul” absolventului în perioada efectuării stagiului în producție — persoană încadrată în muncă cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din dobîndirea acestei calități și are în vedere, în al doilea rînd, aplicarea **corespunzătoare** a legislației muncii cu privire la această materie asupra căreia vom stărui în continuare.

Un prim aspect se referă la **modificarea contractului de muncă**. Potrivit art. 15 din Decretul nr. 54/1975, absolvenții, fără examen de diplomă, repartizați în producție, care pînă la data expirării stagiului nu promovează examenul de diplomă, pierd dreptul la ocuparea postului ce li s-a asigurat prin repartizare. În anexa la același decret durata stagiului este reglementată la 3 ani cu excepția absolven-

ților învățămîntului juridic și de sub-ingineri pentru care durata stagiului este de 2 ani.

Potrivit art. 2 din H.C.M. nr. 2740/1968 privind examenul de diplomă în institutele de învățămînt superior, absolvenții se pot prezenta la acest examen de cel mult două ori în decurs de 3 ani de la absolvire și, dacă nu reușesc, se mai pot prezenta pentru susținerea lui o singură dată în următorii 3 ani. Este de observat că în timp ce durata stagiului este de 2—3 ani, examenul de diplomă poate fi promovat în 6 ani de la absolvire. Considerăm, față de aceste reglementări, că absolventul care n-a promovat examenul pînă la expirarea stagiului, pierde postul în care a fost repartizat dar el poate fi menținut în aceeași unitate și trecut într-un post pentru ocuparea căruia nu se cer studii superioare, avînd dreptul să se prezinte în condițiile art. 2 din H.C.M. nr. 2740/1968, la susținerea examenului de diplomă.

Potrivit art. 57 din Legea nr. 12/1971, printre alte categorii, absolvenții învățămîntului superior, încadrați în muncă urmează să susțină o probă practică după expirarea perioadei de

stagiul. Cei care nu vor reuși la proba practică nu vor fi definitivati în funcție urmînd să-și continue stagiul.

Două observații se impun: a) dispoziția de mai sus, deși se referă la absolvenții încadrați pe bază de **REPARTIȚIE** adică și la cei cu examenul de diplomă și la cei fără acest examen, credem că face aplicare numai în cazul celor cu examenul de diplomă promovat, deoarece numai aceștia pot fi **definitivați** în postul repartizat; b) absolventul nedefinitivat (care n-a reușit la proba practică) are dreptul să se prezinte la alte probe practice la intervale de cel puțin 6 luni, care însă în reglementarea actuală **nu sînt stabilite limitativ nici ca număr nici ca perioadă** de timp, ceea ce poate duce la aprecieri diferite de la o unitate la alta. Ar fi utilă o reglementare în acest sens, poate luîndu-se în considerare încă o perioadă egală cu stagiul în producție. Prin reglementări speciale, pentru unele categorii de absolvenți numărul de probe este limitativ prevăzut. Astfel neprezentarea nejustificată a judecătorilor la examenul de capacitate la prima sesiune sau respingerea candidatului la două sesiuni atrage pierderea calității de judecător stagiar. În acest caz contractul de muncă urmează a fi desfăcut din inițiativa unității pentru necorespondere sub raport profesional.

Un al doilea aspect se referă la **desfacerea contractului de muncă** din inițiativa unității pentru **motive imputabile stagiului**. Precizăm la început că nu există îndoieli cu privire la dreptul unității de a desface contractul de muncă pentru motive imputabile. De altfel un caz concret este reglementat chiar în art. 10 alin. 2 din Decretul nr. 54/1975, potrivit căruia absolvenții sînt obligați să se prezinte la posturile în care au fost repartizați, în timp de cel mult 20 de zile de la data la care au încetat îndeplinirea obligațiilor militare. Nerespectarea acestei obligații duce, conform art. 76, alin. 2 din Legea nr. 14/1972 la desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Evident că în cazul desfacerii contractului pentru motive imputabile, stagiul se întrerupe din vina absolventului. În consecință el va fi obligat, potrivit art. 20 și art. 21 din Decretul nr. 54/1975 la plata unor penalități civile.

Dar desfacerea contractului în aceste condiții și plata penalităților civile nu-l scutește pe absolvent de efectuarea stagiului.

Cu alte cuvinte el va fi obligat să se încadreze într-o altă unitate pentru continuarea stagiului în producție. Dar, potrivit art. 23, lit. b din Decretul nr. 54/1975, **încadrarea în muncă** de către o unitate socialistă a unui absolvent ce nu i-a fost repartizat ori a unui absolvent ce n-a efectuat stagiul în unitatea socialistă unde a fost repartizat,

constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 2000—3000 lei, iar contractul de muncă respectiv încetează, de drept, de data răminerii definitive a procesului verbal de constatare a contravenției. Practic, conform actualelor reglementări, în asemenea situație absolventul nu mai are posibilitatea legală de a-și continua stagiul. Eventual se va adresa Ministerului Educației și Învățământului pentru o nouă repartitie, procedură care însă nu este reglementată de lege.

Un al treilea aspect se referă la retribuiția cuvenită absolvenților în primii doi ani de stagiatură. Din examinarea anexei VII la Legea nr. 57/1974, rezultă că retribuiția în primii doi ani de activitate a absolvenților învățământului superior, se face diferențiat după cum cei în cauză sînt în primul sau în al doilea an de stagiul, după cum urmează: în anul doi de stagiul retribuiția este mai mică cu trei clase față de cea prevăzută pentru nivelul de bază al funcției respective, iar în primul an de stagiul mai mică cu patru clase față de cea din anul doi de stagiul. Este de observat că retribuiția cuvenită în primii doi ani de stagiul se raportează la retribuiția prevăzută la nivelul de bază al funcției respective.

Într-un caz jurisconsultul stagiar solicită organului de jurisdicție obligarea unității la încadrarea în primul an de activitate cu retribuiția corespunzătoare clasei 14, iar în al doilea an de stagiul cu retribuiția corespunzătoare clasei 18, aceste clase fiind prevăzute pentru grupa de ramuri III din care face parte unitatea în care lucrează.

Deși este adevărat că unitatea face parte din grupa de ramuri III, pentru a primi în primul an de activitate retribuiția corespunzătoare clasei 14, iar în al doilea an de stagiul cea prevăzută pentru clasa 18 trebuie cu necesitate ca funcția respectivă la nivelul de bază să fie retribuită potrivit clasei 21, numai în acest fel se asigură principiul, arătat mai sus, potrivit căruia între retribuiția de bază a funcției și retribuiția din anul doi de stagiul trebuie să fie o diferență de trei clase iar între retribuiția din anul doi și cea din anul întâi de stagiul o diferență de patru clase.

Intrucît retribuiția pentru funcția de jurisconsult — comună pe economie — la nivel de bază este cea prevăzută în clasa 18, retribuiția cuvenită pentru anul doi de stagiul este cea din clasa 15, iar pentru anul întâi de stagiul retribuiția din clasa 11.

Altfel ar însemna că jurisconsultul stagiar să fie încadrat încă din anul doi de stagiul cu retribuiția tarifară prevăzută pentru funcția de bază (clasa 18) ceea ce este împotriva reglementărilor legale în materie (vezi și decizia secției civile a Tribunalului Suprem nr. 1684/1978, nepublicată).

Dr. IOSIF R. URS

practică arbitrală

Termen de prescripție în contractul de transport

Art. 4 litera e din Decretul nr. 167/1958 reglementează prescripția dreptului la orice acțiune izvorită dintr-un contract de transport terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva unei organizații socialiste de transport. Astfel, conform prevederilor acestui articol în raporturile dintre organizațiile socialiste termenul de prescripție este de 6 luni, iar în cazul în care contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv, cu mijloace de transport felurite, termenul de prescripție este de un an. Prin mijloace de transport felurite în sensul art. 4 lit. e trebuie înțelese mijloace de transport de categorii diferite: terestre, aeriene, fluviale și nu mijloace de transport de aceeași categorie.

În baza unui contract de transport intervenit între reclamanta Cooperativa de Consum Hațeg și pîrita I.T.A. Deva, aceasta din urmă a efectuat la data de 28.XII.1976 pentru reclamantă transportul unei cantități de sticle de bere cu același gen de mijloace de transport. Cu ocazia efectuării transportului o parte din sticle s-au spart, motiv pentru care reclamanta la data de 14.XII.1979 a solicitat obligarea pîritei I.T.A. Deva la plata contravalorii lor. Arbitrajul de Stat Deva prin hotărîrea nr. 189/1978 a respins ca prescrisă acțiunea Cooperativei de Consum Hațeg.

Soluția dată este temeinică și legală fiind menținută prin Decizia P.A.S. nr. 1409/31.V.1978. În speță, pîrita s-a obligat prin contractul de transport încheiat să efectueze pentru reclamantă transportul unei cantități de sticle de bere cu mijloace auto. Dauna a fost produsă la data de 28.XII.1976 iar reclamanta a solicitat obligarea pîritei la plata contravalorii sticlelor spate pe timpul efectuării transportului, prin acțiune introdusă la 14.XII.1977, după împlinirea termenului legal de prescripție de 6 luni.

Pentru ca în speță să fi fost aplicabil termenul de prescripție de un an, era necesar ca transportul să fi fost efectuat cu mijloace de transport de categorii diferite și nu cu același gen de mijloace de transport (autocamion).

Din cele arătate rezultă deci că dispozițiile art. 4 lit. e din Decretul nr. 167/1958 referitoare la termenul de prescripție de un an sînt aplicabile numai atunci cînd transportul s-a executat cu diferite mijloace ca: feroviare, auto, fluviale. Ca atare folosirea aceluiași gen de mijloace de transport dar de tipuri deosebite, de pildă, autocamioane de diferite tonaje, nu determină aplicarea termenului special de prescripție de un an.

GEORGETA NEGREANU

Întrebări și răspunsuri

● **ÎNTEPRINDEREA DE ELEMENTE PNEMATICE ȘI APARATE DE MĂSURA** — Birlad întrebă dacă pentru familiștii cazați în căminele de nefamiliști ai unității se calculează chiria conform H.C.M. nr. 1028/1974 sau în baza art. 28 din Legea nr. 5/1973. Considerăm că pentru toți locatarii căminelor de nefamiliști (familiști sau nefamiliști) chiria se calculează conform prevederilor H.C.M. nr. 1028/1974. Locatarilor familiști li se poate calcula chiria în condițiile art. 28—35 din Legea nr. 5/1973 numai dacă li se închiriază locuințe distincte.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR** — Aleea Scărișoara nr. 1 Cluj-Napoca solicită unele lămuriri cu privire la executarea reparațiilor în clădirile mixte.

Decretul nr. 404/1965 prevede posibilitatea avansării în contul proprietarilor persoanei fizice a sumelor necesare pentru repararea clădirilor cu mai multe apartamente, proprietate de stat și proprietate personală. Cu pri-

vire la efectuarea reparațiilor ce cad în sarcina proprietarilor, asociația locatarilor are atribuțiile prevăzute în art. 9 lit. g din statut.

● **ÎNTEPRINDEREA DE HIRTIE ȘI CARTOANE „COMUNA DIN PARIS”**, Piatra Neamț întrebă dacă personalul străin care lucrează în cadrul asistenței tehnice poate fi cazat de întreprinderile de gospodărie comunală și locativă în spațiile locative pe care le administrează.

Răspunsul este negativ. Cazarea acestor categorii de persoane se asigură prin Oficiul județean de turism, în condițiile și cu tarifele legale în vigoare.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR C.T. 3 nr. 2 — CARTIER DOBROGEANU GHEREA** — Buzău întrebă cum poate fi folosită despăgubirea acordată de ADAS pentru repararea avariilor cauzate de cutremurul din 4 martie 1977, la părțile și instalațiile de folo-

sintă comună a clădirii proprietate personală.

Despăgubirea primită de la ADAS nu poate fi cheltuită decât cu destinația și în scopul în care a fost acordată.

Potrivit art. 2 lit. c și art. 9 lit. c și g din statutul Asociației executarea lucrărilor trebuie asigurată de comitetul asociației în primul rînd prin unitățile socialiste existente în municipiul Buzău. Legea nu exclude însă posibilitatea executării acestor lucrări de către meșteșugarii cu ateliere proprii, cu respectarea condițiilor legale.

Proprietarii apartamentului pot să-și execute numai reparațiile din interiorul locuinței. Dacă au fost cauzate de cutremur au primit despăgubiri de la ADAS.

● **T. UDROIU (Argeș)** solicită lămuriri cu privire la organul competent să rezolve un litigiu avînd valoarea mai mică de 1000 lei care se referă la lipsiri cantitative.

Din scrisoarea corespondentului nostru rezultă că acțiunea a fost introdusă împotriva mai multor pîrîți, fiecare dintre aceștia aflîndu-se în altă subordine administrativă.

În atare situație, conform art. II din Decretul nr. 259/1959, competența rezolvării litigiului revine organelor tutelare ale pîrîților, fiecare dintre aceste organe fiind competentă să rezolve pretențiile formulate împotriva unității în subordine.

Faptul că obiectul litigiului se referă la lipsuri cantitative nu atrage competența arbitrajului de stat.

● **IVANA FILEA, București** — În indicatoarele de studii și vechimespecifice pentru unele sectoare de activitate (învățămînt, cercetare științifică și inginerie tehnologică etc.) se prevede că încadrarea pe funcțiile de specialitate a cadrelor care au titlul de doctor docent, doctor sau chiar dacă sînt numai înscriși la doctorat, se face cu prioritate. Pentru persoanele respective, avînd în vedere titlurile dobîndite, vechimea în funcții de specialitate necesară pentru ocuparea posturilor este mai mică față de aceea stabilită pentru cadrele care nu au astfel de titluri.

● **ZOLTÁN EGYED, Miercurea Ciuc** — Problemele ridicate de dv. sînt reglementate prin Legea retribuției după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974 și Legea nr. 12/1971 privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat. Potrivit prevederilor art. 1 din Decretul nr. 204/1976, interpretarea general obligatorie a legilor și decretelor în vigoare se face, potrivit Constituției, de către Marea Adunare Națională sau de către Consiliul de Stat. Dacă aveți nedumeriri în aplicarea reglementărilor în vigoare, în cadrul sarcinilor și atribuțiilor de serviciu, urmează să vă adresați

organului central tutelar al unității la care lucrați.

În situația în care nu sînteți edificat cu soluția primită, vă puteți adresa și Ministerului Muncii, arătînd cazurile concrete, precum și punctul de vedere al organului tutelar.

● **TEODOR SINCA, Satu Mare** —

1) În cazul în care întreprinderea a încheiat contract cu beneficiarul pentru livrarea produsului complet finisat, includerea acestuia în producția marfă pe subansamble — chiar dacă s-a făcut decontarea acestora cu beneficiarul — nu este permisă

2) În cazul în care contractul economic cu beneficiarul s-a prevăzut drept clauză contractuală livrarea și facturarea produsului pe subansamble, includerea acestuia în producția marfă pe subansamble este permisă dacă sînt respectate prevederile Decretului nr. 398/1973.

● **NICU PĂDURARU, Focșani** —

Actul normativ care reglementează problema importurilor de mărfuri și respectiv cota de comision care se suportă de beneficiarii de importuri este Decretul nr. 23/1977. La articolul nr. 20 din acest act normativ se prevede: „Unitățile economice beneficiare de importuri vor plăti întreprinderilor de comerț exterior importatoarele o cotă de comision care se adaugă la prețurile interne de livrare.

Cum bazele județene de aprovizionare nu sînt beneficiare de importuri, ci unitățile economice consumatoare, acestea suportă comisionul întreprinderilor de comerț exterior. Acest comision nu este cuprins în cota de adaos comercial ce se percepe de către bazele județene de aprovizionare de la clienții săi.

Cotele de adaos comercial se percep de către bazele județene de aprovizionare pentru acoperirea cheltuielilor proprii de circulație, conform Instrucțiunilor comune ale Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Finanțelor nr. 1514/1965.

● **BOCA LIVIU — Satu Mare,**

aleea Oituz, nr. 19. Întrebă dacă locatarii de la nivelele 3 și 4 care nu au apă caldă sînt sau nu obligați să o plătească.

De regulă, furnizorii de energie termică și de apă caldă menajeră nu facturează decât ceea ce au livrat efectiv, respectiv consumul înregistrat de apamatele de măsură. Deci, în mod normal ar fi trebuit ca, în cazul relatat de dv., suma facturată să fie corespunzătoare consumului locatarilor de la parter, etajul I și II, care să o plătească în consecință.

Dacă s-a facturat greșit un consum mai mare decît cel real aveți dreptul să contestați plata la unitatea C.E.C. la care asociația dv. are deschis contul său, înăuntrul termenului de plată stabilit de unitatea furnizoare. În acest sens capitolul III pct. 17 alin. 3 din ordinul nr 5/1978.

● **IORDACHE I. ALEXANDRU — Rm. Vilcea,** solicită lămuriri cu privire la :

— suprafața utilă realizată în construcțiile de locuințe în baza Decretului nr. 447/1976 anexa 2 (nota la pct. 1) ;

— modul de calcul a cheltuielilor privind încălzirea.

Ambele chestiuni sînt explicate și analizate în lucrarea „Administrarea imobilelor” la pag. 114 pct. 16, la pag. 86 pct. 3.1 și la pag. 91 pct. 3.3.

Aci vă invederam următoarele :

— la clădirile ce se construiesc potrivit prevederilor Decretelor nr. 68/1975 și în nr. 447/1976, suprafața utilă se determină prin însumarea suprafețelor tuturor încăperilor din apartament exclusiv suprafața logiilor și balcoanelor. (În acest sens Metodologia elaborată de C.P.C.P. sub nr. 4300/1977, transmisă comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București ;

— potrivit pct. 5 lit. e din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P., suma totală a cheltuielilor pentru încălzirea mai multor clădiri racordate la același punct termic se repartizează pe fiecare clădire proporțional cu suprafața de încălzire a radiatoarelor, convectoarelor, conductoarelor etc., iar suma ce revine fiecărei clădiri se repartizează pe deținătorii la locuințe proporțional cu suprafața locativă (pct. 5 lit. a—e din aceeași hotărîre).

● **VASILESCU ION — str. Livezilor nr. 2 Pitești,** solicită unele lămuriri privind scutirea de plată a cheltuielilor comune a persoanelor absente.

Persoanele absente din imobil ur.1 sau mai multe luni aflate în situațiile prevăzute în art. 12 din H.C.M. nr. 860/1973, cît și în alte situații neprevăzute (concedii, vizite la rude etc.) sau arestate preventiv, sînt obligate să participe la acoperirea cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații pe tot timpul cît își păstrează dreptul de folosință locativă. Cei în cauză sînt scutiți numai de plata cheltuielilor enumerate limitativ la pct. 13 lit. e din Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P.

ÎNTRERINDERA

I. S. I. A. P.

Plaja Scintei, nr. 1
Telefon 18 21 56

Cedează prin transfer

Autoturism S. R. 113

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

capacitati de productie produse noi

COOPERATIVA „PRESTATIUNEA”
IASI

PIESE CEASURI

- Roată schimbătoare Tellus buc. 31
- Cadrane idem buc. 20
- Carcase aurite idem buc. 15
- Platouri idem buc. 13
- Furcă anker idem buc. 12
- Balans complet idem buc. 6
- Tragace idem buc. 6
- Roată intermediară idem buc. 37
- Balans complet Schafhausen buc. 34
- Roată schimbătoare idem buc. 106
- Roată intermediară idem buc. 98
- Tragace idem buc. 29
- Platouri idem buc. 28
- Furcă anker idem buc. 30
- Cadrane idem buc. 10
- Carcase idem buc. 8
- Roată schimbătoare Longines buc. 22
- Roată intermediară idem buc. 21
- Tragace idem buc. 12
- Furcă anker idem buc. 7
- Cadrane idem buc. 4
- Balanse idem buc. 16
- Carcase Cortebert buc. 1
- Cadrane Schafhausen buc. 6
- Cadrane Certina buc. 21
- Cadrane Doha buc. 32
- Carcase Cromate idem buc. 14
- Tragace idem buc. 15
- Platouri idem buc. 29
- Furcă anker idem buc. 4
- Roată schimbătoare idem buc. 60
- Roată intermediară idem buc. 88
- Balans complet idem buc. 24
- Roată orară Britix buc. 34
- Roată minutară idem buc. 43
- Roată schimbătoare idem buc. 42
- Platouri idem buc. 20
- Tragace idem buc. 30
- Roată intermediară idem buc. 103
- Carcase dem buc. 11
- Balanse complete idem buc. 16
- Cadrane idem buc. 36
- Balans complet Herma buc. 15
- Balans complet Stova buc. 15
- Carcase aurite idem buc. 2
- Clichet idem buc. 2
- Compase idem buc. 2

- Dispozitiv antișoc idem buc. 4
- Roată orară idem buc. 2
- Roată secundară idem buc. 7
- Tragace idem buc. 2
- Roți oțel idem buc. 2
- Roți oțel idem buc. 2
- Cadrane idem buc. 2
- Furcă anker idem buc. 2
- Placă sprijin idem buc. 2
- Roată centrală idem buc. 1
- Roată anker idem buc. 2
- Roți oțel idem buc. 4
- Roți minutare idem buc. 4
- Cadrane Zarea buc. 50
- Furcă anker Pobeda buc. 1000
- Cadrane Racheta 2609 buc. 60
- Carcase idem buc. 16
- Minutare-orare idem buc. 3000
- Carcase Luci 2209 buc. 4
- Arcuri Anker buc. 450
- Furcă anker Volna buc. 65
- Roată secundară Vostok buc. 140
- Ax cheie întors Pobeda buc. 150
- Roată secundară Zim 2608 buc. 130
- Secundare idem buc. 150
- Carcase idem buc. 15
- Cadrane idem buc. 90
- Cadrane Zim 2602 buc. 35
- Carcase idem buc. 40
- Carcase Vostok 2209 buc. 10
- Ax cheie întors idem buc. 200
- Minutare Pobeda buc. 2200
- Balans simplu Prim buc. 11
- Placă cu Rubín Luci 1800 buc. 43
- Minutare-Orare Pobeda buc. 1500
- Carcase Signal buc. 1
- Ciocânel sonerie Poliot buc. 10
- Saton idem buc. 34
- Secundare idem buc. 100
- Spirale Racheta 2602 buc. 396
- Secundare idem buc. 700
- Secundare Racheta buc. 50
- Rubine idem buc. 10000
- Rubine idem buc. 650
- Dispozitiv antișoc idem buc. 300
- Saton Volna buc. 90
- Minutare idem buc. 10000
- Placă cu rubin Racheta buc. 471
- Platouri idem buc. 280
- Compase idem buc. 800
- Roți oțel idem buc. 14000

- Cadrane Vostok buc. 100
- Furcă anker idem buc. 1000
- Sector inerție Rodina buc. 3
- Secundare Volna buc. 4000
- Arcuri Pobeda buc. 2000
- Balans fără spiral idem buc. 900

INTREPRINDEREA
STICLĂRIE MENAJ BISTRIȚA

Str. Păstăilor nr. 3
Tel. 15221 — Bistrița-Năsăud

- Sirmă oțel inox OT 12 1976 10 NC 180 kg. 4753
- Bandă laminată la cald OL 34 35×4 kg. 622
- Bandă laminată la cald 25×2 ST 05 kg. 72
- Bandă laminată la cald 25×2
- Freze Ø 80/63 buc. 2
- Idem Ø 80/80 buc. 2
- Idem Ø 80/100 buc. 2
- Idem 3092—9 buc. 1
- Idem 3548—20 buc. 4
- Idem 2216—63×100 buc. 3
- Idem 2216—80×100 buc. 3
- Idem 2216—100×125 buc. 1
- Lămpi vapori mercur LVF 250 buc. 99
- Recuperatoare căldură buc. 1424
- Rezistență bobine 7 buc. 768
- Conductor bobinaj Ø 0,18 kg. 54
- Idem Ø 0,15 kg. 31
- Idem Ø 0,13 kg. 27
- Idem Ø 0,48 kg. 44
- Idem Ø 4 ml. 390
- Pigment mineral portacallu 41 M 23 kg. 208
- Idem albastru K 25 kg. 25
- Idem roșu 70—66—90 kg. 54
- Idem negru A×314 kg. 49
- Idem galben 71—021—90 kg. 79
- Idem albastru inchis 70—200—90 kg. 79
- Idem roz kg. 29
- Idem albastru A×6393 kg. 84
- Idem verde A×318 kg. 100
- Idem Brown 41 R 2 kg. 70
- Idem albastru A×316 kg. 48,5
- Idem negru A×466 kg. 54
- Coloranț 6 P 123 kg. 141
- Idem roz pudră 76—765—90 kg. 25
- Idem roz 76—735—90 kg. 247
- Sandale brigadier per. 22
- Idem per. 27
- Pantaloni doc scurți per. 386
- Pantaloni ABC piept per. 87

Vă prezentăm

O apreciată întreprindere bucureșteană

Este vorba de Întreprinderea de bere București, al cărui produs, în plin sezon estival, este mult solicitat.

În prezent, Întreprinderea de bere București are în componența sa unitățile „Rahova” și „Grivița” în București, o altă unitate specializată la Giurgiu, precum și o unitate de proiectări utilaje și construcții-montaj.

Zilnic sînt livrate numai consumatorilor din Capitală peste 500 000 sticle de bere din mai multe sortimente:

- bere blondă de 12°
- bere specială Rahova de 12,5°
- bere specială Cazino de 14°
- bere specială Bucur de 12°
- bere specială Cișmigiu de 17°

O cantitate mai mică, circa 10% din producția de bere, este livrată în butoale pentru a fi servită la pahar.

Întreprinderea de bere București și-a început activitatea în urmă cu 86 de ani într-o mică fabrică de lângă Capitală, în comuna Bragadiru. După actul naționalizării întreprinderea s-a dezvoltat continuu, mărindu-și capacitatea de producție și modernizindu-și utilajele, precum și procesul de fabricație.

În momentul de față întreprinderea cuprinde următoarele secții: de însilozare și condiționare a materiei prime, de fermentare inițială, o fabrică de malț prevăzută cu 2 uscătorii de mare capacitate, secție de fermentare secundară, de

îmbuteliere, de confecționat butoaie din lemn de stejar, de condiționat butoaie. Secția de confecționat capsule satisface cerințele întregului sector de bere, ape minerale și băuturi răcoritoare din țară. De curind, a fost creată secția de fierbere tip clasic, dotată cu sisteme moderne de răcire a mustului fiert, respectiv separatori centrifugali, schimbătoare de căldură etc. De asemenea, a fost înființată o secție de fabricat coniac tip Brandy.

Prin crearea a trei noi linii moderne de îmbuteliere, întreprinderea bucureșteană livrează 95% din producție în unitățile comerciale ale Capitalei. Transportul se face mecanizat, prin paletizare și containerizare, deci în condiții igienice ireproșabile.

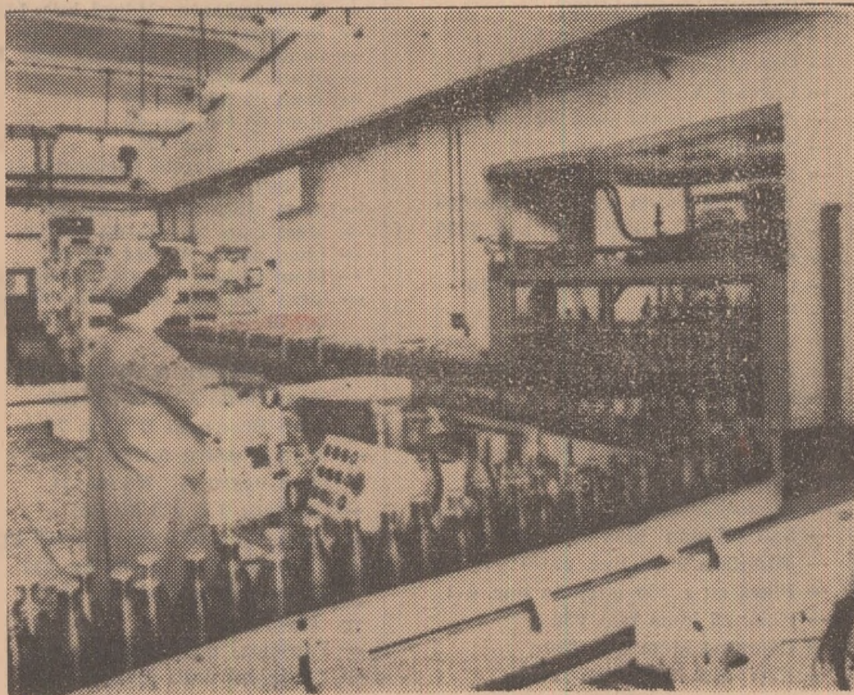
I. Vasilescu

Citeva date statistice

În anul 1895 s-au livrat consumatorilor 10 000 hl, în 1905, 38 000 hl, iar în acest an întreprinderea de bere București va realiza peste 700 000 de hl de bere.

În atenția celor interesați

În curind, pe str. Episcopiei din Capitală se va deschide un magazin de prezentare. Gama largă de produse care vor fi puse în vânzare va testa preferințele populației.

Aspect din cadrul unei moderne linii de îmbuteliere sticlelor de bere, cu o mare productivitate